

Τα δικαιώματά σας κοινωνικής ασφάλισης

στην Ελβετία

Κοινωνική Ευρώπη

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Οι πληροφορίες που παρέχονται από τον παρόντα οδηγό έχουν συνταχθεί και επικαιροποιηθεί σε στενή συνεργασία με τους εθνικούς αντιπροσώπους του συστήματος αμοιβαίας πληροφόρησης για την κοινωνική προστασία (MISSOC). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο MISSOC παρέχονται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=815>

Ο παρών οδηγός παρέχει μια γενική περιγραφή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζεται στις αντίστοιχες χώρες. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται μέσω άλλων δημοσιεύσεων του δικτύου MISSOC, οι οποίες διατίθενται μέσω του παραπάνω συνδέσμου. Μπορείτε επίσης να επικοινωνείτε με τις αρμόδιες αρχές και τα ιδρύματα που παρατίθενται στο παράρτημα I του παρόντος οδηγού.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κάθε πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό της δεν φέρουν καμία ευθύνη κατ' οιονδήποτε τρόπο για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα δημοσίευση.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση	6
Εισαγωγή	6
Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας	6
Χρηματοδότηση.....	7
Το δικαίωμά σας σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη....	10
Κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη	11
Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;	11
Τι καλύπτεται;	11
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;	12
Το δικαίωμά σας σε παροχές υγειονομικής περίθαλψης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	13
Κεφάλαιο III: Παροχές ασθένειας σε χρήμα	14
Πότε δικαιούστε παροχές ασθένειας σε χρήμα;	14
Τι καλύπτεται;	14
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθένειας σε χρήμα;	14
Το δικαίωμά σας σε παροχές ασθένειας σε χρήμα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	15
Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας	16
Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;	16
Τι καλύπτεται;	16
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές μητρότητας και πατρότητας;.....	17
Το δικαίωμά σας σε παροχές μητρότητας και πατρότητας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	17
Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας	18
Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;	18
Τι καλύπτεται;	19
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές αναπηρίας;	21
Το δικαίωμά σας σε παροχές αναπηρίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	22
Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος	23
Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;	23
Τι καλύπτεται;	23
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές γήρατος;.....	25
Το δικαίωμά σας σε παροχές γήρατος όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	25

Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων	26
Πότε δικαιούστε παροχή επιζώντος;	26
Τι καλύπτεται;	27
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές επιζώντων;	27
Το δικαίωμά σας σε παροχές επιζώντων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	27
Κεφάλαιο VIII: Παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες	28
Πότε δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;	28
Τι καλύπτεται;	28
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;	30
Το δικαίωμά σας σε παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικών ασθενειών όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	31
Κεφάλαιο IX: Οικογενειακά επιδόματα	32
Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;	32
Τι καλύπτεται;	32
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;	33
Το δικαίωμά σας σε οικογενειακά επιδόματα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	33
Κεφάλαιο X: Ανεργία	34
Πότε δικαιούστε παροχές ανεργίας;	34
Τι καλύπτεται;	34
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές ανεργίας;	36
Το δικαίωμά σας σε παροχές ανεργίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	36
Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι	37
Πότε δικαιούστε επίδομα λόγω ελάχιστων πόρων;	37
Τι καλύπτεται;	37
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων;	38
Το δικαίωμά σας σε επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	38
Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη	39
Πότε δικαιούστε μακροχρόνια περίθαλψη;	39
Τι καλύπτεται;	39
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη;	40
Το δικαίωμά σας σε μακροχρόνια περίθαλψη όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	40

Παράρτημα I: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι.....	42
Παράρτημα II: Ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές	44

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση

Εισαγωγή

Κοινωνική ασφάλιση

Η ελβετική ασφάλιση ασθενείας περιλαμβάνει την υποχρεωτική ασφάλιση υγειονομικής προστασίας (κάλυψη δαπανών υγειονομικής περίθαλψης σε περίπτωση ασθένειας, μητρότητας και, επικουρικώς, σε περίπτωση ατυχήματος), καθώς και την προαιρετική ασφάλιση ημερήσιων επιδομάτων.

Η ασφάλιση ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών καλύπτει κάθε είδους ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες. Είναι υποχρεωτική για τους μισθωτούς και προαιρετική για τους αυτοαπασχολούμενους. Όσοι δεν είναι ασφαλισμένοι έναντι ατυχημάτων βάσει του Νόμου περί ασφάλισης ατυχημάτων καλύπτονται, όσον αφορά την υγειονομική περίθαλψη, από την ασφάλιση ασθενείας.

Η προστασία στις περιπτώσεις γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας οργανώνεται ως σύστημα βασιζόμενο σε ένα δημόσιο συνταξιοδοτικό καθεστώς (βασική ομοσπονδιακή ασφάλιση), το οποίο καλύπτει το σύνολο του πληθυσμού. Αυτό συμπληρώνεται από ένα συνταξιοδοτικό καθεστώς επαγγελματικής πρόνοιας για τους μισθωτούς, μέρος του οποίου είναι υποχρεωτικό για όσους βρίσκονται εντός συγκεκριμένης βαθμίδας εισοδήματος και προαιρετικό για τους υπόλοιπους, οπότε και εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του εργοδότη (σχέδια παροχών επαγγελματικής πρόνοιας). Υπάρχει επίσης το προαιρετικό σχέδιο ιδιωτικής αποταμίευσης, το οποίο βασίζεται σε εισφορές που οι ασφαλισμένοι καταβάλλουν προαιρετικά και βάσει κινήτρων. Το άθροισμα των καθεστώτων αυτών αποτελεί το λεγόμενο «σύστημα τριών πυλώνων» της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελβετία.

Τα οικογενειακά επιδόματα στον αγροτικό τομέα τελούν υπό ομοσπονδιακή διαχείριση. Σε άλλους τομείς, υπόκεινται στη νομοθεσία των καντονιών και σε ομοσπονδιακή νομοθεσία εναρμόνισης.

Η ασφάλιση ανεργίας είναι υποχρεωτική για τους μισθωτούς.

Ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα

Το τελευταίο δίκτυ ασφαλείας της κοινωνικής προστασίας, η κοινωνική πρόνοια, υπάγεται κατά κανόνα στην αρμοδιότητα των καντονιών, ενώ η ευθύνη της εφαρμογής της ανήκει στους δήμους. Επομένως, η κοινωνική πρόνοια βασίζεται σε 26 διαφορετικά συστήματα σε επίπεδο καντονιών, γεγονός το οποίο δημιουργεί σημαντικές ανισότητες. Οι συστάσεις της ελβετικής διάσκεψης των φορέων κοινωνικής δράσης (CSIAS) βοηθούν στο να διατηρείται ένα ορισμένο επίπεδο εναρμόνισης μεταξύ των διαφόρων παροχών.

Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας

Κοινωνική ασφάλιση

Κάθε κλάδος της κοινωνικής ασφάλισης τελεί υπό τη διαχείριση διαφορετικών φορέων.

Η ασφάλιση ασθενείας τελεί υπό τη διαχείριση αναγνωρισμένων ταμείων ασθενείας και ιδιωτικών ασφαλιστικών φορέων εξουσιοδοτημένων να παρέχουν κοινωνική ασφάλιση ασθενείας. Κάθε πρόσωπο που υπόκειται στην υποχρέωση ασφάλισης μπορεί να επιλέξει ελεύθερα μεταξύ των αναγνωρισμένων ασφαλιστικών φορέων του τόπου κατοικίας του.

Η ασφάλιση ατυχημάτων τελεί υπό τη διαχείριση του ελβετικού εθνικού ταμείου ασφάλισης ατυχημάτων (*Caisse Nationale Suisse d'Assurance en cas d'Accidents - CNA*), το οποίο ασφαλίσει περισσότερους από το ήμισυ του συνόλου των μισθωτών μέσω δημόσιων ή ιδιωτικών ασφαλιστικών φορέων.

Η ασφάλιση γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας (AHV-AVS/IV-AI, 1ος πυλώνας) τελεί υπό τη διαχείριση ταμείων αποζημιώσεων σε επίπεδο καντονιών, ομοσπονδιακό και κλαδικό, καθώς και από ένα Κεντρικό Γραφείο Αποζημιώσεων. Η ασφάλιση αναπηρίας τελεί επίσης υπό τη διαχείριση γραφείων IV-AI σε επίπεδο καντονιών.

Το καθεστώς APG (παροχές μητρότητας σε χρήμα) τελεί υπό τη διαχείριση των ασφαλιστικών φορέων γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS).

Τα καντόνια ορίζουν τους φορείς που είναι υπεύθυνοι για την παραλαβή και εξέταση των αιτημάτων και για τον καθορισμό και την καταβολή των συμπληρωματικών παροχών του 1ου πυλώνα. Οι φορείς αυτοί είναι συνήθως τα ταμεία αποζημιώσεων σε επίπεδο καντονιών.

Τα σχέδια παροχών επαγγελματικής πρόνοιας γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας (2ος πυλώνας) τελούν υπό τη διαχείριση των αναγνωρισμένων συνταξιοδοτικών φορέων.

Στο ομοσπονδιακό καθεστώς, τα οικογενειακά επιδόματα τελούν υπό τη διαχείριση των ταμείων αποζημιώσεων σε επίπεδο καντονιών, ενώ στα καθεστάτα σε επίπεδο καντονιών είναι αρμοδιότητα των ταμείων οικογενειακών επιδομάτων (αναγνωρισμένα επαγγελματικά και διεπαγγελματικά ταμεία και ταμεία σε επίπεδο καντονιών).

Η ασφάλιση ανεργίας τελεί υπό τη διαχείριση διαφόρων φορέων, κυρίως δημόσιων ταμείων ανεργίας, αναγνωρισμένων ιδιωτικών ταμείων ανεργίας, αρχών διορισμένων από τα καντόνια, καθώς και από ορισμένους φορείς της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS).

Οι κλάδοι ασθενείας και ατυχημάτων εποπτεύονται από το Ομοσπονδιακό Γραφείο Δημόσιας Υγείας (OFSP), το οποίο υπάγεται στο ομοσπονδιακό υπουργείο Εσωτερικών. Οι κλάδοι γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας, το καθεστώς αποζημιώσεων εισοδήματος (καθεστώς APG), καθώς και τα οικογενειακά επιδόματα, εποπτεύονται από το Ομοσπονδιακό Γραφείο Κοινωνικής Ασφάλισης (OFAS), το οποίο υπάγεται στο ίδιο υπουργείο. Η ασφάλιση ανεργίας υπάγεται στην Κρατική Γραμματεία Οικονομικών (SECO), η οποία υπάγεται με τη σειρά της στο ομοσπονδιακό υπουργείο Οικονομικών.

Ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα

Βλ. Εισαγωγή.

Χρηματοδότηση

Οι διάφοροι κλάδοι κοινωνικής ασφάλισης χρηματοδοτούνται κατά πρώτο λόγο από τις εισφορές των ασφαλισμένων και των εργοδοτών τους και, κατά δεύτερο λόγο, από τα φορολογικά έσοδα.

Παροχές ασθενείας και μητρότητας σε είδος

Για τις παροχές ασθενείας και μητρότητας σε είδος, το ατομικό ασφάλιστρο καθορίζεται από τον ασφαλιστικό φορέα και εγκρίνεται από την εποπτική αρχή. Οι ασφαλισμένοι που κατοικούν στην ίδια περιφέρεια καταβάλλουν τα ίδια ασφάλιστρα εφόσον ανήκουν στον ίδιο ασφαλιστικό φορέα. Δυνατότητα των ασφαλιστικών φορέων να κλιμακώσουν το ποσό των ασφαλιστρών, αν το κόστος διαφέρει ανάλογα με τα καντόνια και τις περιφέρειες.

Καθορίζεται μειωμένο ασφάλιστρο για τα παιδιά (ηλικίας μέχρι και 18 ετών) και τους νέους ενήλικες (μέχρι και 25 ετών).

Το μέσο ασφάλιστρο που εφαρμόστηκε στην Ελβετία ανά ενήλικα (συμπεριλαμβανομένης της κάλυψης ατυχημάτων) το 2011 ήταν 374 CHF (305 ευρώ) το μήνα.

Οι δημόσιες αρχές παρέχουν μείωση των ασφαλιστρών σε πρόσωπα με ασθενή οικονομικά μέσα.

Παροχές ασθενείας και μητρότητας σε χρήμα

Το ασφάλιστρο για τις παροχές ασθενείας σε χρήμα καθορίζεται από τον ασφαλιστικό φορέα. Ισχύουν ίσα ασφάλιστρα για ίσες παροχές, αλλά το ύψος τους ενδέχεται να διαφέρει ανάλογα με την ηλικία υπαγωγής στην ασφάλιση και την περιφέρεια.

Τα επιδόματα απώλειας αποδοχών σε περίπτωση μητρότητας και στρατιωτικής ή άλλης θητείας (APG) χρηματοδοτούνται από τους ασφαλισμένους και τους εργοδότες ως εξής:

- 0,5 % του ακαθάριστου μισθού (μισθωτός και εργοδότης συνεισφέρουν με 0,25 % έκαστος)·
- 0,5 % των ακαθάριστων επαγγελματικών εσόδων για τους αυτοαπασχολούμενους, με μείωση του συντελεστή εισφορών σύμφωνα με φθίνουσα κλίμακα μετά από ένα κατώτατο όριο εσόδων·
- δεν εφαρμόζεται κατώτατο ή ανώτατο όριο εισφορών για τον ενεργό πληθυσμό·
- οι μη απασχολούμενοι καταβάλλουν συμμετοχή από 23 CHF (19 ευρώ) έως 500 CHF (408 ευρώ) ετησίως (το 2011), ανάλογα με την κοινωνική τους κατάσταση.

Εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες

Τα ασφάλιστρα για την ασφάλιση από εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες ορίζονται ως ποσοστό των ασφαλισμένων αποδοχών και καταβάλλονται από τον εργοδότη. Οι επιχειρήσεις ταξινομούνται στις διάφορες κατηγορίες και διαβαθμίσεις του τιμολογίου ασφαλιστρών ανάλογα με το είδος τους και τις συνθήκες που επικρατούν σε αυτές. Για την ταξινόμηση λαμβάνεται κυρίως υπόψη ο κίνδυνος ατυχήματος και τα εφαρμοζόμενα μέτρα πρόληψης. Προβλέπεται κατώτατο όριο ασφαλισμένων αποδοχών, το οποίο ανέρχεται στα 126.000 CHF (102.715 ευρώ) ανά έτος (το 2011).

Μη επαγγελματικά ατυχήματα

Τα ασφάλιστρα για μη εργατικά ατυχήματα καθορίζονται ως ποσοστό των ασφαλισμένων αποδοχών και βαρύνουν τον εργαζόμενο, με την επιφύλαξη τυχόν ευνοϊκότερων συμφωνιών για τον εργαζόμενο. Οι ασφαλισμένοι χωρίζονται σε κατηγορίες κινδύνου (ανάλογα με τις επιχειρήσεις που τους απασχολούν). Το κατώτατο όριο ασφαλισμένων αποδοχών ορίζεται στα 126.000 CHF (102.715 ευρώ) ανά έτος (το 2011).

Αναπηρία

Η ασφάλιση αναπηρίας (1ος πυλώνας, βασικό καθεστώς) χρηματοδοτείται ως εξής:

- 1,4 % του ακαθάριστου μισθού (μισθωτός και εργοδότης συνεισφέρουν με 0,7 % έκαστος)·
- 1,4 % των ακαθάριστων επαγγελματικών εσόδων για τους αυτοαπασχολούμενους, με μείωση του συντελεστή εισφορών σύμφωνα με φθίνουσα κλίμακα μετά από ένα κατώτατο όριο εσόδων·
- δεν εφαρμόζεται κατώτατο ή ανώτατο όριο εισφορών για τον ενεργό πληθυσμό·

- οι μη απασχολούμενοι καταβάλλουν συμμετοχή από 65 CHF (53 ευρώ) έως 1.400 CHF (1.141 ευρώ) ετησίως (το 2011), ανάλογα με την κοινωνική τους κατάσταση.

■

Στο βασικό καθεστώς, η ομοσπονδιακή διοίκηση καλύπτει το 37,7 % των ετήσιων δαπανών. Επιπλέον, από το 2011 έως το 2017, ένα ποσοστό των συνολικών εσόδων από τον ΦΠΑ διατίθεται για την ασφάλιση αναπηρίας. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 3,98% το 2011 και στο 4,99% από το 2012 έως το 2017.

Το επίδομα ανικανότητας χρηματοδοτείται αποκλειστικά από την ομοσπονδιακή διοίκηση.

Παροχές επαγγελματικής πρόνοιας (2ος πυλώνας, προβλεπόμενη ελάχιστη εισφορά): Οι εισφορές καλύπτουν τον κίνδυνο αναπηρίας και θανάτου και, από την ηλικία των 25 ετών, και τον κίνδυνο γήρατος.

Γήρας και θάνατος

Η ασφάλιση γήρατος και επιζώντων (1ος πυλώνας, βασικό καθεστώς) χρηματοδοτείται ως εξής:

- 8,4 % του ακαθάριστου μισθού (μισθωτός και εργοδότης συνεισφέρουν με 4,2 % έκαστος)·
- 7,8 % των ακαθάριστων επαγγελματικών εσόδων για τους αυτοαπασχολούμενους, με μείωση του συντελεστή εισφορών σύμφωνα με φθίνουσα κλίμακα μετά από ένα κατώτατο όριο εσόδων·
- δεν εφαρμόζεται κατώτατο ή ανώτατο όριο εισφορών για τον ενεργό πληθυσμό·
- οι μη απασχολούμενοι καταβάλλουν συμμετοχή από 387 CHF (315 ευρώ) έως 8.400 CHF (6.848 ευρώ) ετησίως (το 2011), ανάλογα με την κοινωνική τους κατάσταση.

Στο βασικό καθεστώς, η ομοσπονδιακή διοίκηση καλύπτει το 19,55 % των ετήσιων δαπανών. Ποσοστό 13,33% των συνολικών εσόδων από τον ΦΠΑ, καθώς και έσοδα από τη φορολόγηση των λεσχών τυχερών παιγνίων, διατίθενται για τη χρηματοδότηση της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων.

Το επίδομα ανικανότητας χρηματοδοτείται αποκλειστικά από την ομοσπονδιακή διοίκηση.

Παροχές επαγγελματικής πρόνοιας (2ος πυλώνας, προβλεπόμενη ελάχιστη εισφορά): Οι εισφορές κυμαίνονται από 7 έως 18% του ασφαλισμένου μισθού ανάλογα με την ηλικία του ασφαλισμένου (μόρια ηλικίας). Ο ασφαλισμένος μισθός είναι το μέρος του ετήσιου μισθού μεταξύ 24.360 CHF (19.858 ευρώ) και 83.520 CHF (68.085 ευρώ) (το 2011). Το ποσό των εισφορών του εργοδότη πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσο με το ποσό των εισφορών των εργαζομένων.

Ανεργία

Η ασφάλιση ανεργίας χρηματοδοτείται ως εξής:

- 2,2 % του ακαθάριστου μισθού (εργοδότης και μισθωτός συνεισφέρουν 1,1 % έκαστος) ανώτατο όριο: 10.500 CHF (8.560 ευρώ) το μήνα (το 2011)
- εισφορά αλληλεγγύης 1% (εργοδότης και μισθωτός συνεισφέρουν 0,5 % έκαστος) επί του μισθού μεταξύ 10.500 CHF (8.560 ευρώ) και 26.250 CHF (21.399 ευρώ) το μήνα (το 2011)
- οι αυτοαπασχολούμενοι και οι μη ενεργοί δεν ασφαλιζονται·

Η ομοσπονδιακή διοίκηση συνεισφέρει στις δαπάνες της υπηρεσίας απασχόλησης και των προγραμμάτων για την ενεργό αγορά εργασίας με ποσοστό 0,159% επί του συνολικού

ποσού των μισθών που υπόκεινται σε εισφορές. Εάν είναι αναγκαίο, η ομοσπονδιακή διοίκηση χορηγεί βραχυπρόθεσμα δάνεια αναλόγως των συνθηκών της αγοράς.

Οικογενειακά επιδόματα

Οικογενειακά επιδόματα του ομοσπονδιακού καθεστώτος για τον αγροτικό τομέα: τα οικογενειακά επιδόματα για τους αυτοαπασχολούμενους αγρότες χρηματοδοτούνται από το κράτος (ομοσπονδιακή διοίκηση [2/3] και καντόνια [1/3]), ενώ τα οικογενειακά επιδόματα για τους αγρεργάτες χρηματοδοτούνται από τις εισφορές των εργοδοτών (2 % του ακαθάριστου μισθού), και το υπόλοιπο καλύπτεται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση (2/3) και τα καντόνια (1/3).

Καθεστώτα καντονίων - λοιποί εργαζόμενοι (μεταξύ αυτών συμπεριλαμβάνονται και οι αυτοαπασχολούμενοι σε ορισμένα καντόνια): οι μισθωτοί δεν πληρώνουν εισφορές (με εξαίρεση το καντόνι του Valais, όπου επιβαρύνονται με εισφορά 0,3 %), ενώ οι εργοδότες πληρώνουν από 0,1 έως 4,2 % ανάλογα με τον καντόνι και το ταμείο. Τα οικογενειακά επιδόματα των ατόμων που δεν ασκούν βιοποριστική δραστηριότητα χρηματοδοτούνται από τα καντόνια.

Το δικαίωμά σας σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στην Ευρώπη διαφέρουν από χώρα σε χώρα, γι' αυτό και οι σχετικές διατάξεις της ΕΕ αποσκοπούν στον καλύτερο συντονισμό τους. Είναι σημαντικό να υπάρχουν κοινοί κανόνες που διασφαλίζουν την πρόσβαση στα κοινωνικά επιδόματα ώστε να μη ζημιώνονται οι ευρωπαίοι εργαζόμενοι και άλλοι ασφαλισμένοι όταν ασκούν το δικαίωμά τους για ελεύθερη κυκλοφορία εντός της ΕΕ. Οι κανόνες αυτοί βασίζονται σε τέσσερις αρχές.

- Όταν μετακινείστε εντός της Ευρώπης, είστε πάντα ασφαλισμένος με βάση τη νομοθεσία ενός και μόνο κράτους μέλους: κατά κανόνα, εάν είστε εργαζόμενος, η χώρα αυτή θα είναι η χώρα στην οποία εργάζεστε, εάν δεν εργάζεστε, θα είναι η χώρα στην οποία διαμένετε.
- Η αρχή της ίσης μεταχείρισης διασφαλίζει ότι έχετε τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους πολίτες της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένος.
- Όταν είναι απαραίτητο, περίοδοι ασφάλισης που κατοχυρώνονται σε άλλες χώρες της ΕΕ μπορούν να λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση κάποιου επιδόματος.
- Οι παροχές σε χρήμα μπορούν να «εξάγονται», εάν ζείτε σε χώρα διαφορετική από εκείνη στην οποία είστε ασφαλισμένος.

Μπορείτε να επικαλείστε τις διατάξεις της ΕΕ για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης στα 27 κράτη μέλη, τη Νορβηγία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν (ΕΟΧ) και την Ελβετία (31 χώρες συνολικά).

Ορισμένες γενικές πληροφορίες σχετικά με τις διατάξεις της ΕΕ παρέχονται στο τέλος κάθε κεφαλαίου. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης για όσους μετακινούνται ή ταξιδεύουν στην ΕΕ, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία διατίθενται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη

Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;

Η ασφάλιση για υγειονομική περίθαλψη είναι υποχρεωτική για κάθε πρόσωπο που διαμένει μόνιμα στην Ελβετία.

Η ασφάλιση είναι ατομική. Κάθε πρόσωπο που εγκαθίσταται στην Ελβετία υποχρεούται να ασφαλιστεί εντός τριών μηνών. Η υπαγωγή στην ασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης δεν αποτελεί ευθύνη του εργοδότη. Η κυβέρνηση μπορεί να επεκτείνει την υποχρέωση υπαγωγής στην ασφάλιση για πρόσωπα που δεν διαμένουν μόνιμα στην Ελβετία αλλά και να εξαιρεί ορισμένες κατηγορίες προσώπων από την υποχρεωτική ασφάλιση.

Εφόσον ασφαλιστείτε εμπρόθεσμα, η ασφάλιση παράγει αποτελέσματα ήδη από την ημερομηνία αναγγελίας της διαμονής. Αν ασφαλιστείτε αργότερα, η ασφάλιση παράγει αποτελέσματα από την ημερομηνία υπαγωγής. Η υποχρεωτική κάλυψη της ασφάλισης υγειονομικής περίθαλψης παρέχεται χωρίς περιορισμούς και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη υπάρχουσες ασθένειες.

Είναι δυνατή η σύναψη συμπληρωματικής ασφάλισης ιδιωτικού δικαίου για τις παροχές που δεν καλύπτονται από την υποχρεωτική ασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης. Οι ασφαλιστικοί φορείς είναι ελεύθεροι να ασφαλίσουν ή όχι, στο πλαίσιο της συμπληρωματικής ασφάλισης, τα πρόσωπα που ζητούν την ασφάλιση αυτού του είδους. Ειδικότερα, μπορούν να εφαρμόζουν όρια ηλικίας και να επικαλεστούν επιφύλαξη στη σύναψη ασφάλισης λόγω υπαρχόντων προβλημάτων υγείας.

Τι καλύπτεται;

Η ασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης χορηγεί παροχές σε χρήμα σε περίπτωση ασθένειας, μητρότητας ή ατυχήματος (επικουρικά, σε περίπτωση μη κάλυψης από την ασφάλιση για ατυχήματα).

Η υποχρεωτική ασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης καλύπτει το κόστος διάγνωσης και θεραπείας ασθενειών και των συνεπειών τους. Οι παροχές αυτές πρέπει να είναι αποτελεσματικές, κατάλληλες και οικονομικές. Όλοι οι ασφαλιστικοί φορείς υγειονομικής περίθαλψης πρέπει να παρέχουν τις ίδιες παροχές, όπως προβλέπονται από τον νόμο:

- εξετάσεις και θεραπείες εξωτερικών ασθενών, ασθενών σε νοσοκομειακή μονάδα ή σε ιατροκοινωνικό κέντρο, καθώς και νοσοκομειακή φροντίδα από γιατρούς, χειροπράκτες, πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες κατόπιν συνταγής ή εντολής γιατρού·
- συμμετοχή στη περίθαλψη εξωτερικών ασθενών που παρέχεται κατόπιν εντολής ιατρού και βάσει διαπιστωμένης ανάγκης περίθαλψης·
- εντατική και μεταβατική φροντίδα που απαιτείται μετά από νοσηλεία, κατόπιν εντολής νοσοκομειακού ιατρού (για μέγιστη διάρκεια δύο εβδομάδων)·
- αναλύσεις, φάρμακα, διαγνωστικά ή θεραπευτικά μέσα και συσκευές που έχουν οριστεί από γιατρό ή, τηρουμένων των ορίων που θέτει το ομοσπονδιακό συμβούλιο, από χειροπράκτη·
- συμμετοχή στις δαπάνες για λουτροθεραπείες οριζόμενες από γιατρό·
- μέτρα αποκατάστασης που εφαρμόζονται ή έχουν οριστεί από γιατρό·
- διαμονή σε κοινή πτέρυγα νοσοκομείου·

- παραμονή σε μαιευτήριο σε περίπτωση τοκετού ·
- συνεισφορά στα ιατρικώς αναγκαία έξοδα μεταφοράς και στα έξοδα διάσωσης ·
- υπηρεσίες φαρμακοποιών (συμβουλές) κατά την προμήθεια συνταγογραφούμενων φαρμάκων ·
- ορισμένες προληπτικές εξετάσεις και μέτρα που εφαρμόζονται ή έχουν οριστεί από γιατρό ·
- οδοντιατρική περίθαλψη λόγω σοβαρής και αναπόφευκτης πάθησης του μασητικού συστήματος ή σχετιζόμενη με άλλη σοβαρή ασθένεια ή τις συνέπειές της (π.χ. λευχαιμία, AIDS), ή εφόσον είναι αναγκαία για τη θεραπεία σοβαρής ασθένειας ή των συνεπειών της, ή όταν οι βλάβες του μασητικού συστήματος προκαλούνται από ατύχημα που δεν καλύπτεται από την ασφάλιση ατυχήματος.

Η υποχρεωτική ασφάλιση κατά των ατυχημάτων για τους εργαζομένους καλύπτει τα μη εργατικά ατυχήματα εφόσον ο εργαζόμενος ασκεί μισθωτή δραστηριότητα τουλάχιστον οκτώ ώρες εβδομαδιαίως για τον ίδιο εργοδότη.

Οι αυτοαπασχολούμενοι και οι μη ενεργοί δεν υπόκεινται στην υποχρέωση ασφάλισης κατά των ατυχημάτων και έτσι, στην περίπτωση τους, το κόστος της αγωγής συνεπεία εργατικού ή μη εργατικού ατυχήματος καλύπτεται από την ασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;

Μπορείτε ελεύθερα να επιλέγετε τον γιατρό σας. Ο ασφαλιστικός φορέας καλύπτει τις δαπάνες μέχρι του ποσού που ισχύει στον τόπο κατοικίας ή εργασίας του ασφαλισμένου ή στη γύρω περιοχή (με εξαίρεση τα επείγοντα περιστατικά ή για ιατρικούς λόγους). Ο ασφαλιστικός φορέας μπορεί να προσφέρει στον ασφαλισμένο μια μορφή ασφάλισης που προβλέπει περιορισμένες επιλογές (γιατροί πρωτοβάθμιας φροντίδας, ΗΜΟ) έναντι μειωμένου ασφαλιστρού.

Εάν δεν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά, η πληρωμή του γιατρού γίνεται από τον ασφαλισμένο, στον οποίο επιστρέφεται στη συνέχεια το ποσό από τον ασφαλιστικό φορέα (σύστημα «εγγύησης τρίτου»).

Οι ασφαλισμένοι συμμετέχουν στο κόστος των παροχών. Αυτή η υποχρεωτική συμμετοχή για τους ενήλικους (δηλαδή από τη συμπλήρωση της ηλικίας των 18 ετών) περιλαμβάνει ένα σταθερό ποσό κατ' έτος (*franchise* - απαλλασσόμενο ποσό, 300 CHF (245 ευρώ) ανά ενήλικα για το 2011) και ένα ποσοστό συμμετοχής στις δαπάνες πέραν του απαλλασσόμενου ποσού (ποσοστό συμμετοχής 10 % πέραν του απαλλασσόμενου ποσού). Για τα παιδιά, οφείλεται μόνο ποσοστό συμμετοχής. Για το ποσοστό συμμετοχής εφαρμόζεται μέγιστο όριο (700 CHF (571 ευρώ) για τους ενήλικους και 350 CHF (285 ευρώ) για τα παιδιά ή 1.000 CHF (815 ευρώ) για οικογένειες με περισσότερα του ενός παιδιά, για το 2011). Οι ενήλικοι ασφαλισμένοι μπορούν να ζητήσουν αύξηση του απαλλασσόμενου ποσού, γεγονός που τους δίνει δικαίωμα να μειωθεί το ασφαλιστρού τους ή να ζητήσουν την εφαρμογή του απαλλασσόμενου ποσού στην ασφάλιση των παιδιών τους.

Εάν χρησιμοποιείται πρωτότυπο σκεύασμα (επώνυμο φάρμακο) ενώ το αντίστοιχο γενόσημο φάρμακο περιλαμβάνεται στον κατάλογο των φαρμάκων για τα οποία προβλέπεται απόδοση των δαπανών, το ποσοστό συμμετοχής είναι 20 %. Από την άλλη μεριά, δεν προβλέπεται απαλλασσόμενο ποσό για ορισμένα μέτρα πρόληψης που εφαρμόζονται στο πλαίσιο προγραμμάτων σε επίπεδο εθνικό ή καντονιών (για το 2011 αυτά είναι: προγράμματα προληπτικής μαστογραφίας σε επίπεδο καντονιών και προγράμματα εμβολιασμού κατά του ιού των ανθρωπίνων κονδυλωμάτων, επίσης σε επίπεδο καντονιών).

Υγειονομική περίθαλψη παρέχεται επίσης από δημόσια και ιδιωτικά νοσοκομεία που συμπεριλαμβάνονται στους καταλόγους των καντονιών με τα εγκεκριμένα νοσοκομεία. Η πληρωμή γίνεται απευθείας από τον ασφαλιστικό φορέα (σύστημα «εγγύησης τρίτου»).

Για τη νοσοκομειακή περίθαλψη ισχύει η ίδια συμμετοχή, όπως στην περίπτωση των εξωτερικών ασθενών. Επιπλέον, οι ασφαλισμένοι ηλικίας άνω των 25 ετών καταβάλλουν ημερήσια συνεισφορά στα έξοδα διαμονής (15 CHF (12 ευρώ) την ημέρα για το 2011).

Οι ασφαλιστικοί φορείς λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις παροχές σε επιμέρους περιπτώσεις. Ο ασφαλισμένος μπορεί να προσβάλει την απόφαση εντός προθεσμίας 30 ημερών. Η απόφαση που εκδίδεται μετά την ένσταση μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής στο αρμόδιο δικαστήριο του καντονιού. Η απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου μπορεί στη συνέχεια να εφεσιβληθεί ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

Το δικαίωμά σας σε παροχές υγειονομικής περίθαλψης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Εάν διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, μπορείτε, τόσο εσείς όσο και η οικογένειά σας, να χρησιμοποιείτε τις υπηρεσίες δημόσιας υγειονομικής περίθαλψης που παρέχονται εκεί. Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η περίθαλψη θα είναι δωρεάν, πράγμα το οποίο εξαρτάται από τη νομοθεσία της κάθε χώρας.

Εάν προγραμματίζετε προσωρινή παραμονή (διακοπές, επαγγελματικό ταξίδι κ.λπ.) σε άλλη χώρα της ΕΕ ή στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, προμηθευτείτε την ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθένειας (EHIC) προτού αναχωρήσετε. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την κάρτα EHIC και πώς να την αποκτήσετε παρέχονται στη διεύθυνση: <http://ehic.europa.eu>.

Εάν προγραμματίζετε να εγκατασταθείτε μόνιμα σε άλλη χώρα της ΕΕ, περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά σας σχετικά με παροχές υγειονομικής περίθαλψης παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο III: Παροχές ασθένειας σε χρήμα

Πότε δικαιούστε παροχές ασθένειας σε χρήμα;

Δεν υπάρχει υποχρεωτική ασφάλιση κατά της προσωρινής ανικανότητας προς εργασία λόγω ασθένειας. Όσοι διαμένουν ή ασκούν βιοποριστική δραστηριότητα στην Ελβετία και είναι ηλικίας μεταξύ 15 και 65 ετών έχουν δυνατότητα προαιρετικής ασφάλισης.

Οι ασφαλιστικοί φορείς υποχρεούνται να παράσχουν προαιρετική ασφάλιση ημερήσιων επιδομάτων (στο πλαίσιο της νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλισης), ακόμη και σε περίπτωση ασθένειας του αιτούντος. Ωστόσο, η ασθένεια που υφίσταται κατά τη στιγμή της υπαγωγής μπορεί να εξαιρείται από την ασφαλιστική κάλυψη με επιφύλαξη εκ μέρους του ασφαλιστικού φορέα (για μέγιστο διάστημα πέντε ετών).

Σε περίπτωση ασθένειας και εγκυμοσύνης, βάσει των διατάξεων του εργατικού δικαίου (ενοχικός κώδικας), ο εργοδότης υποχρεούται να συνεχίσει να καταβάλλει μισθό στον εργαζόμενο που είναι προσωρινά ανίκανος για εργασία. Η διάρκεια ισχύος της εν λόγω ρύθμισης είναι τρεις εβδομάδες κατά τον πρώτο χρόνο υπηρεσίας. Τυχόν μεγαλύτερη περίοδος καθορίζεται αναλογικά. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας προβλέπουν συχνά ευνοϊκότερους όρους.

Αν τα ημερήσια επιδόματα πρέπει να αντικαταστήσουν την υποχρέωση διατήρησης του μισθού των εργαζομένων δυνάμει του εργατικού δικαίου σε περίπτωση ασθένειας ή εγκυμοσύνης, ο εργοδότης υποχρεούται να αναλάβει τα οφειλόμενα ασφαλιστρα τουλάχιστον κατά το ήμισυ.

Μια ασφαλιστική υποχρέωση μπορεί να απορρέει από τη σύμβαση απασχόλησης ή από συλλογική σύμβαση εργασίας. Στην περίπτωση αυτή, η ασφάλιση ημερησίων επιδομάτων (*Taggeldversicherung/assurance d'indemnités journalières*) μπορεί να γίνεται υπό μορφή συλλογικής σύμβασης ασφάλισης. Όταν η σύμβαση εργασίας λύεται, μπορείτε να προσχωρήσετε σε ασφάλιση ημερησίων επιδομάτων, χωρίς να μπορεί ο ασφαλιστικός φορέας να επικαλεστεί επιφύλαξη λόγω υπάρχουσας ασθένειας. Τα ανωτέρω δεν ισχύουν για την ασφάλιση ημερησίων επιδομάτων εκτός του δικαίου των κοινωνικών ασφαλίσεων που συνάπτεται δυνάμει του δικαίου των ιδιωτικών ασφαλίσεων.

Τι καλύπτεται;

Το ύψος των ημερησίων επιδομάτων (*Taggeld/indemnités journalières*) συμφωνείται μεταξύ του ασφαλιστικού φορέα και του ασφαλισμένου. Εάν δεν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά, το δικαίωμα στα ημερήσια επιδόματα παρέχεται από την τρίτη ημέρα μετά την έναρξη της ασθένειας. Το επίδομα πρέπει να παρέχεται για τουλάχιστον 720 ημέρες επί συνόλου 900.

Για τους ανέργους εφαρμόζονται ειδικοί κανόνες. Τα άτομα με ποσοστό ανικανότητας προς εργασία άνω του 50 % λαμβάνουν πλήρη ημερήσια επιδόματα, ενώ για ποσοστό ανικανότητας μεταξύ 25 και 50 % λαμβάνουν το ήμισυ των επιδομάτων.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθένειας σε χρήμα;

Η ανικανότητα προς εργασία πρέπει να βεβαιώνεται από ιατρό. Το ποσοστό της ανικανότητας πρέπει να είναι τουλάχιστον 50 %. Η αίτηση για την ημερήσια αποζημίωση ασθένειας πρέπει να υποβάλλεται από τον εργοδότη ή από τον ασφαλιστικό φορέα, ανάλογα με το ποιος υποχρεούται να τη χορηγήσει.

Οι ασφαλιστικοί φορείς λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις παροχές σε επιμέρους περιπτώσεις. Ο ασφαλισμένος μπορεί να προσβάλει την απόφαση εντός προθεσμίας 30

ημερών. Η απόφαση που εκδίδεται μετά την ένσταση μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής στο αρμόδιο δικαστήριο του καντονιού. Η απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου μπορεί στη συνέχεια να εφεσιβληθεί ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

Το δικαίωμά σας σε παροχές ασθενοίας σε χρήμα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Κατά κανόνα, οι παροχές ασθενοίας σε χρήμα (δηλαδή επιδόματα που συνήθως αντικαθιστούν το εισόδημα που διακόπτεται λόγω ασθενοίας) καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας.*

Όταν εγκαθίσταστε σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία, κάθε φορά που πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις ώστε να δικαιούστε παροχή ασθενοίας, ο αρμόδιος φορέας (δηλαδή ο φορέας της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι) πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας της σχετικής από τις προαναφερθείσες χώρες. Διασφαλίζεται έτσι ότι οι εργαζόμενοι δεν χάνουν την κάλυψη της ασφάλισης ασθενοίας όταν αλλάζουν εργασία ή εγκαθίστανται σε άλλο κράτος.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας

Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Παροχές σε είδος

Η ασφάλιση για υγειονομική περίθαλψη είναι υποχρεωτική για κάθε πρόσωπο που διαμένει μόνιμα στην Ελβετία (για περισσότερα βλ. Κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη). Η ασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης προσφέρει επίσης παροχές σε είδος σε περίπτωση μητρότητας. Η ασφαλιστική κάλυψη παρέχεται χωρίς περιορισμούς και χωρίς να λαμβάνεται υπόψη υπάρχουσα εγκυμοσύνη.

Παροχές/άδειες μητρότητας

Παροχές σε χρήμα σε περίπτωση μητρότητας (επιδόματα μητρότητας) μπορεί να αξιώσει κάθε γυναίκα που έχει ασκήσει βιοποριστική δραστηριότητα και υπαγόταν στην υποχρεωτική ασφάλιση γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS) της Ελβετίας κατά τους τελευταίους 9 μήνες πριν από τον τοκετό και η οποία, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, άσκησε βιοποριστική δραστηριότητα για 5 μήνες τουλάχιστον και τη στιγμή του τοκετού είναι μισθωτή ή αυτοαπασχολούμενη. Επιπλέον, οφείλει να πάψει να εργάζεται κατά τη διάρκεια της άδειας μητρότητας.

Τι καλύπτεται;

Παροχές σε είδος

Η υποχρεωτική ασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης καλύπτει τις γενικές παροχές σε περίπτωση ασθένειας (για περισσότερα βλ. κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη), καθώς και ειδικές παροχές μητρότητας:

- εξετάσεις που πραγματοποιούνται από γιατρό ή από μαιά ή έχουν οριστεί από γιατρό, κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και μετά από αυτήν·
- συνεισφορά σε μαθήματα προετοιμασίας τοκετού·
- τοκετός κατ' οίκον, σε νοσοκομείο ή σε μαιευτήριο, καθώς και η βοήθεια από γιατρό ή μαιά·
- αναγκαίες συμβουλές σε περίπτωση θηλασμού·
- φροντίδα σε υγιή νεογέννητα ενόσω παραμένουν στο νοσοκομείο με τη μητέρα τους.

Άδειες και παροχές μητρότητας/πατρότητας

Σε περίπτωση εγκυμοσύνης που καθιστά αδύνατη την εκτέλεση της εργασίας, βάσει των διατάξεων του εργατικού δικαίου (ενοχικός κώδικας), ο εργοδότης υποχρεούται να συνεχίσει να καταβάλλει μισθό στην έγκυο εργαζόμενη. Η διάρκεια ισχύος της εν λόγω ρύθμισης είναι τρεις εβδομάδες κατά τον πρώτο χρόνο υπηρεσίας. Τυχόν μεγαλύτερη περίοδος καθορίζεται αναλογικά. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας προβλέπουν συχνά ευνοϊκότερους όρους.

Το δικαίωμα στο επίδομα μητρότητας ισχύει από την ημέρα του τοκετού και για τις επόμενες 98 ημέρες (14 εβδομάδες). Διακόπτεται νωρίτερα, αν η μητέρα επανέλθει σε βιοποριστική δραστηριότητα πλήρους ή μερικής απασχόλησης ή αν πεθάνει.

Το επίδομα μητρότητας ανέρχεται στο 80% των μέσων αποδοχών από βιοποριστική δραστηριότητα πριν από την έναρξη του δικαιώματος στο επίδομα, με ανώτατο όριο τα 196 CHF (160 ευρώ) ημερησίως (το 2011).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Η υγειονομική περίθαλψη παρέχεται από τον γιατρό σας ή από τα δημόσια και ιδιωτικά νοσοκομεία που συμπεριλαμβάνονται στους καταλόγους των καντονιών για τα εγκεκριμένα νοσοκομεία. Για τις παροχές μητρότητας δεν απαιτείται καμία συμμετοχή στις δαπάνες περίθαλψης.

Το καθεστώς APG (παροχές μητρότητας σε χρήμα) τελεί υπό τη διαχείριση των ασφαλιστικών φορέων γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS), όπου πρέπει να απευθύνονται και οι αιτήσεις για χορήγηση του επιδόματος μητρότητας.

Οι ασφαλιστικοί φορείς λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις παροχές σε επιμέρους περιπτώσεις. Ο ασφαλισμένος μπορεί να προσβάλει την απόφαση εντός προθεσμίας 30 ημερών. Η απόφαση που εκδίδεται μετά την ένσταση μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής στο αρμόδιο δικαστήριο του καντονιού. Η απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου μπορεί στη συνέχεια να εφεσιβληθεί ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

Το δικαίωμά σας σε παροχές μητρότητας και πατρότητας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις συντονισμού καλύπτουν παροχές μητρότητας και τις συναφείς παροχές πατρότητας. Όταν πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις για να δικαιούστε επιδόματα, ο αρμόδιος φορέας (δηλαδή ο φορέας της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι) πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας.

Κατά κανόνα, οι παροχές σε χρήμα (δηλαδή παροχές που αντικαθιστούν το εισόδημα που διακόπτεται) καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας. Οι παροχές σε είδος (δηλαδή ιατρική περίθαλψη, φάρμακα και νοσοκομειακή περίθαλψη) παρέχονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας διαμονής σας, όπως εάν ήσασταν ασφαλισμένοι εκεί.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας

Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;

Αναπηρία

Ως αναπηρία νοείται η ολική ή μερική ανικανότητα βιοπορισμού που θεωρείται μόνιμη ή μακροπρόθεσμη. Ως ανικανότητα βιοπορισμού θεωρείται κάθε μείωση εν όλω ή εν μέρει των δυνατοτήτων βιοπορισμού του ασφαλισμένου στην ισόρροπη αγορά εργασίας, αν η μείωση αυτή προκύπτει από βλάβη της σωματικής, διανοητικής ή ψυχικής υγείας και εξακολουθεί να υφίσταται μετά τις θεραπείες και τα αναγκαία μέτρα αποκατάστασης. Η αναπηρία μπορεί να προκύψει από συγγενή διαμαρτία διαπλάσεως, από ασθένεια ή από ατύχημα.

Η πρόνοια για αναπηρία, γήρας και επιζώντες βασίζεται σε ένα σύστημα με τρεις πυλώνες.

Πρώτος πυλώνας

Ο πρώτος πυλώνας συνίσταται στην κρατική πρόνοια και περιλαμβάνει την ασφάλιση γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS), καθώς και την ασφάλιση αναπηρίας (IV-AI). Οι παροχές των δύο αυτών μορφών ασφάλισης αποσκοπούν στην κάλυψη των βασικών αναγκών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι δυνατό να χορηγηθούν μη ανταποδοτικές συμπληρωματικές παροχές (PC), με σκοπό τη χρηματοδότηση ουσιωδών αναγκών συντήρησης. Ο πρώτος πυλώνας είναι υποχρεωτικός για όλα τα πρόσωπα που κατοικούν ή/και εργάζονται στην Ελβετία. Αυτό σημαίνει ότι εκτός από τους μισθωτούς, τόσο οι αυτοαπασχολούμενοι όσο και οι οικονομικά μη ενεργοί υπόκεινται στην υποχρέωση ασφάλισης. Εξαιρούνται όσοι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις υποχρεωτικής ασφάλισης παρά μόνο για σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα.

Τα πρόσωπα που ασκούν βιοποριστική δραστηριότητα υποχρεούνται να καταβάλλουν εισφορές από την 1η Ιανουαρίου που ακολουθεί τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας τους. Οι μη ενεργοί υπόκεινται επίσης στην υποχρέωση καταβολής εισφορών από την 1η Ιανουαρίου που ακολουθεί τη συμπλήρωση του 20ού έτους της ηλικίας τους. Για να δικαιούται κανείς παροχές αναπηρίας, πρέπει να μπορεί να αποδείξει τουλάχιστον τρία έτη εισφορών. Οι αιτήσεις για παροχές αναπηρίας μπορούν να υποβάλλονται από ενδιαφερόμενους ηλικίας 18 ετών και άνω (μέχρι την ηλικία συνταξιοδότησης).

Οι ελβετοί πολίτες και οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου που ζουν σε τρίτο κράτος μπορούν να υπαχθούν στην προαιρετική ασφάλιση, εφόσον τα αμέσως προηγούμενα πέντε τουλάχιστον χρόνια υπάγονταν στην υποχρεωτική ασφάλιση γήρατος και επιζώντων και στην υποχρεωτική ασφάλιση αναπηρίας (AHV-AVS/IV-AI).

Δεύτερος πυλώνας

Ο δεύτερος πυλώνας, δηλαδή η επαγγελματική πρόνοια (PP) γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας, συμπληρώνει τον πρώτο πυλώνα. Οι δύο αυτοί πυλώνες μαζί κανονικά επιτρέπουν τη διατήρηση του ίδιου βιοτικού επιπέδου.

Οι ασφαλισμένοι στο πλαίσιο της υποχρεωτικής επαγγελματικής πρόνοιας είναι οι υποχρεωτικώς ασφαλισμένοι της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS) και υποχρεούνται να καταβάλλουν εισφορές επί των εσόδων τους από μισθωτή δραστηριότητα, τηρουμένου ανώτατου και κατώτατου ορίου του ετήσιου μισθού. Τα ιδρύματα πρόνοιας (συνταξιοδοτικά ταμεία) μπορούν να προβλέψουν στον κανονισμό τους παροχές πέραν του ελάχιστου υποχρεωτικού. Μπορούν ιδίως να ασφαλίσουν ένα

μισθό χαμηλότερο από το κατώτατο όριο ή υψηλότερο από το ανώτατο όριο (μέχρις ορισμένου ανώτατου ορίου μισθού).

Από την 1η Ιανουαρίου που ακολουθεί τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας τους, οι εργαζόμενοι ασφαλιζονται υποχρεωτικά για τους κινδύνους αναπηρίας και θανάτου, εφόσον λαμβάνουν ορισμένο ετήσιο μισθό από τον ίδιο εργοδότη. Μετά την ηλικία των 24 ετών, εκτός από τους κινδύνους αναπηρίας και θανάτου, ασφαλιζονται υποχρεωτικά και για τον κίνδυνο γήρατος. Οι άνεργοι ασφαλιζονται επίσης για τους κινδύνους αναπηρίας και θανάτου και τούτο υπό περιοριστικές προϋποθέσεις.

Κάθε εργοδότης που απασχολεί μισθωτούς υποκείμενους στην υποχρέωση ασφάλισης πρέπει να έχει υπαχθεί σε ίδρυμα πρόνοιας εγγεγραμμένο στο μητρώο ιδρυμάτων επαγγελματικής πρόνοιας.

Εξαιρούνται ενδεικτικά οι μισθωτοί στην υπηρεσία εργοδότη ο οποίος δεν υποχρεούται να καταβάλλει εισφορές υπό τον 1ο πυλώνα, οι μισθωτοί που προσλαμβάνονται για περιορισμένο διάστημα που δεν υπερβαίνει τους 3 μήνες, όσοι πάσχουν από αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 70 %, καθώς και ορισμένα μέλη της οικογένειας αγρότη, τα οποία εργάζονται στην οικογενειακή επιχείρηση.

Η προαιρετική ασφάλιση παρέχεται επίσης σε μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους μη υπαγόμενους στην υποχρεωτική ασφάλιση.

Τρίτος πυλώνας

Ο τρίτος πυλώνας περιλαμβάνει την προαιρετική ατομική ασφάλιση για την κάλυψη άλλων ατομικών αναγκών. Είναι δυνατή η ατομική ασφάλιση ή αποταμίευση για την απόκτηση του ευεργετήματος των παροχών αναπηρίας, γήρατος και θανάτου συνάπτοντας σύμβαση πρόνοιας με ασφαλιστική εταιρεία, τραπεζικό ίδρυμα ή εταιρεία ασφάλειας ζωής.

Τι καλύπτεται;

Πρώτος πυλώνας

Οι παροχές που προβλέπονται από την ασφάλιση αναπηρίας (IV-AI, πρώτος πυλώνας) αποσκοπούν στην πρόληψη, τη μείωση ή την εξάλειψη της αναπηρίας χάρη σε κατάλληλα, απλά και επαρκή μέτρα αποκατάστασης, στην αντιστάθμιση των μόνιμων οικονομικών συνεπειών της αναπηρίας, στην κάλυψη των ζωτικών αναγκών σε κατάλληλο βαθμό και στην παροχή βοήθειας στους ασφαλισμένους, προκειμένου να ζουν αυτόνομα και υπεύθυνα.

▪ Μέτρα αποκατάστασης

Οι ανάπηροι ασφαλισμένοι ή οι ασφαλισμένοι που απειλούνται από επικείμενη αναπηρία δικαιούνται μέτρα αποκατάστασης κατά το μέτρο που αυτά είναι αναγκαία και επαρκή για να αποκαταστήσουν, να διατηρήσουν ή να βελτιώσουν τη βιοποριστική ικανότητα ή την ικανότητα εκτέλεσης συνηθισμένων εργασιών (όπως οι οικιακές εργασίες). Τα μέτρα αποκατάστασης περιλαμβάνουν ιατρικά μέτρα για ασφαλισμένους ηλικίας κάτω των 20 ετών, μέτρα επανένταξης για την επαγγελματική προσαρμογή, μέτρα επαγγελματικής πρόνοιας και παροχή βοηθητικού εξοπλισμού. Επιπλέον, μπορεί να χορηγηθεί ημερήσιο επίδομα κατά την περίοδο αποκατάστασης, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Εφαρμόζεται η αρχή της αποκατάστασης έναντι της συνταξιοδότησης.

▪ Συντάξεις αναπηρίας

Κάθε ασφαλισμένος με ανικανότητα βιοπορισμού κατά ποσοστό τουλάχιστον 40% κατά τη διάρκεια ενός έτους μπορεί να ζητήσει σύνταξη αναπηρίας (*Invalidenrente/rente*

d'invalidité), εφόσον μπορεί να αποδείξει τουλάχιστον τρία έτη εισφορών στην ασφάλιση γήρατος και επιζώντων/ασφάλιση αναπηρίας (AHV-AVS/IV-AI).

Ποσοστό αναπηρίας:

- 70 % παρέχει δικαίωμα στην πλήρη σύνταξη,
- 60 % στα τρία τέταρτα της σύνταξης,
- 50 % στο ήμισυ της σύνταξης και
- 40 % στο ένα τέταρτο της σύνταξης.

Ο υπολογισμός της σύνταξης IV-AI (αναπηρίας) βασίζεται στις ίδιες αρχές με τη σύνταξη AHV-AVS (γήρατος και επιζώντων) (για περισσότερα βλ. [Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος](#)). Το ύψος της σύνταξης εξαρτάται από τον αριθμό των ετών για τα οποία καταβλήθηκαν εισφορές (ο οποίος καθορίζει την κλίμακα της σύνταξης) και το μέσο ετήσιο εισόδημα (το οποίο καθορίζει το ύψος της σύνταξης εντός της εφαρμοζόμενης κλίμακας).

Όσον αφορά τους συζύγους που δεν ασκούν βιοποριστική δραστηριότητα, θεωρείται ότι έχουν εξοφλήσει τις εισφορές τους, εφόσον ο οικονομικά ενεργός σύζυγός τους κατέβαλε τουλάχιστον το διπλάσιο των ελάχιστων εισφορών στο πλαίσιο της ασφάλισης AHV-AVS/IV-AI (γήρατος και επιζώντων). Αυτή η προϋπόθεση ισχύει και στην περίπτωση δηλωμένης συμβίωσης.

Όσον αφορά τους μη απασχολούμενους, για τον υπολογισμό της σύνταξής τους, οι εισφορές τους μετατρέπονται και προσμετρώνται ως εισόδημα από βιοποριστική δραστηριότητα.

Τα ποσά της πλήρους σύνταξης είναι αντίστοιχα με αυτά που ισχύουν για τη σύνταξη AHV-AVS (γήρατος και επιζώντων). Αν το ποσοστό αναπηρίας αλλάξει αισθητά, η σύνταξη προσαρμόζεται ανάλογα.

Το δικαίωμα στη σύνταξη αναπηρίας αποσβέννεται όταν ο ασφαλισμένος παύει να είναι ανάπηρος ή μπορεί να ζητήσει τη σύνταξη γήρατος ή σε περίπτωση θανάτου.

Για να εκτιμηθεί το ποσοστό αναπηρίας, συγκρίνεται το εισόδημα που θα μπορούσε να αποκτήσει ο ασφαλισμένος αν δεν ήταν ανάπηρος με το εισόδημα που θα μπορούσε να αποκτήσει ασκώντας δραστηριότητα που θα ήταν ικανός να εκτελέσει μετά τις θεραπείες και τα μέτρα αποκατάστασης, σε μια ισόρροπη αγορά εργασίας.

Η αναπηρία των ασφαλισμένων που δεν ασκούν βιοποριστική δραστηριότητα και από τους οποίους δεν είναι λογικό να απαιτηθεί να αναλάβουν τέτοια δραστηριότητα αξιολογείται σε συνάρτηση με την ικανότητα εκτέλεσης συνηθισμένων εργασιών (όπως οι οικιακές εργασίες).

Ο δικαιούχος σύνταξης αναπηρίας δικαιούται επίσης σύνταξη για κάθε τέκνο το οποίο, κατά τη στιγμή του θανάτου, θα δικαιούταν σύνταξη ορφανού (η σύνταξη αυτή ανέρχεται στο 40 % της πλήρους σύνταξης αναπηρίας).

- Επίδομα εξαρτώμενου ατόμου

Το εν λόγω επίδομα μπορεί να το ζητήσει κάθε ασφαλισμένος, ο οποίος λόγω βλάβης της υγείας του, χρειάζεται μονίμως τη βοήθεια άλλου προσώπου ή προσωπική επίβλεψη για να εκτελέσει τις στοιχειώδεις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής. Η ανικανότητα μπορεί να είναι σοβαρή, μέτρια ή μικρή (για περισσότερα βλ. [Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη](#)).

Δεύτερος πυλώνας

Οι πάσχοντες από αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 40% (1ος πυλώνας), οι οποίοι, όταν επήλθε η ανικανότητα για εργασία, ήταν ασφαλισμένοι στην επαγγελματική πρόνοια (2ος πυλώνας), μπορούν να ζητήσουν σύνταξη αναπηρίας εξ αυτού του γεγονότος. Το ποσοστό της αναπηρίας επηρεάζει το ύψος της σύνταξης (όπως και στον πρώτο πυλώνα).

Η σύνταξη υπολογίζεται ως ποσοστό του συνταξιοδοτικού ενεργητικού (που απαρτίζεται από τις εισφορές και τους τόκους), λαμβανομένου υπόψη του εκτιμώμενου ενεργητικού (μέχρι τη συνταξιοδότηση) και του ποσοστού μετατροπής της σύνταξης (6,95% για τους άνδρες και 6,9% για τις γυναίκες το 2011).

Η σύνταξη αναπηρίας αντικαθίσταται από εφάπαξ παροχή, όταν είναι κατώτερη του 10% της ελάχιστης σύνταξης γήρατος στο πλαίσιο της ασφάλισης AHV-AVS (γήρατος και επιζώντων) ή όταν το προβλέπει ο κανονισμός του ιδρύματος πρόνοιας.

Οι ασφαλισμένοι που δικαιούνται σύνταξη αναπηρίας, μπορούν να ζητήσουν επικουρική σύνταξη για κάθε παιδί, το οποίο, μετά το θάνατό τους, θα δικαιούταν σύνταξη ορφανού. Το ύψος της σύνταξης αυτής ανέρχεται στο 20 % της πλήρους σύνταξης αναπηρίας.

Στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα δεν προβλέπονται μέτρα αποκατάστασης.

Κατ' αρχήν, το δικαίωμα στις παροχές θεμελιώνεται κατά την επέλευση του καλυπτόμενου από την ασφάλιση κινδύνου. Ωστόσο, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα όταν ένας ασφαλισμένος εγγραφεί ως αυτοαπασχολούμενος ή αποκτά την κυριότητα της κατοικίας του, είναι δυνατή μια (μερική) προκαταβολή.

Τρίτος πυλώνας

Οι προϋποθέσεις χορήγησης των παροχών που προβλέπονται στο πλαίσιο της προαιρετικής ασφάλισης σε περίπτωση αναπηρίας εξαρτώνται από τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο ατομικό ασφαλιστήριο συμβόλαιο και από το εκάστοτε προϊόν πρόνοιας. Η σύναψη σύμβασης ατομικής πρόνοιας επιφέρει φορολογικά πλεονεκτήματα για μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους.

Κατ' αρχήν, οι παροχές ατομικής πρόνοιας καταβάλλονται μόνο κατά την επέλευση του κινδύνου. Η προκαταβολή είναι δυνατή υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Πέραν των παροχών που προβλέπονται από τους τρεις πυλώνες, είναι δυνατή η λήψη παροχών σε περίπτωση αναπηρίας βάσει της ασφάλισης για ατυχήματα.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές αναπηρίας;

Οι αιτήσεις για παροχές αναπηρίας του πρώτου πυλώνα πρέπει να απευθύνονται στο αρμόδιο γραφείο IV-AI του εκάστοτε καντονιού. Το αρμόδιο γραφείο IV-AI του καντονιού γνωστοποιεί στον ασφαλισμένο την απόφαση που πρόκειται να ληφθεί σχετικά με τις παροχές. Ο ασφαλισμένος δικαιούται ακρόαση (*Vorbescheid/préavis*). Εκδίδεται στη συνέχεια τελική απόφαση, η οποία μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής στο αρμόδιο δικαστήριο του καντονιού. Η απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου μπορεί με τη σειρά της να εφεσιβληθεί ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

Τα σχέδια παροχών επαγγελματικής πρόνοιας γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας (2ος πυλώνας) τελούν υπό τη διαχείριση των αναγνωρισμένων συνταξιοδοτικών φορέων, όπου πρέπει να απευθύνονται και οι σχετικές αιτήσεις. Οι διαφορές μεταξύ συνταξιοδοτικών φορέων και ασφαλισμένων μπορούν να παραπέμπονται στο αρμόδιο δικαστήριο σε

επίπεδο καντονιού. Η απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου μπορεί στη συνέχεια να εφεσιβληθεί ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

Επανεξέταση της αναπηρίας μπορεί να γίνεται ανά πάσα στιγμή μέχρι το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης.

Το δικαίωμά σας σε παροχές αναπηρίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Ο αρμόδιος φορέας της χώρας στην οποία αιτείστε σύνταξη αναπηρίας λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης ή μόνιμης διαμονής που έχετε συμπληρώσει δυνάμει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας, εάν αυτό είναι απαραίτητο για τη θεμελίωση δικαιώματος παροχών αναπηρίας.

Οι παροχές αναπηρίας καταβάλλονται ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία.* Οι απαραίτητοι διοικητικοί έλεγχοι και ιατρικές εξετάσεις γίνονται κατά κανόνα από τον αρμόδιο φορέα της χώρας στην οποία κατοικείτε. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να σας ζητηθεί να επιστρέψετε στη χώρα από την οποία λαμβάνετε τη σύνταξή σας για να πραγματοποιήσετε εκεί τις εν λόγω εξετάσεις, εφόσον σας το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας σας.

Κάθε χώρα εφαρμόζει τα δικά της κριτήρια για τον προσδιορισμό του βαθμού αναπηρίας. Κατά συνέπεια, ενδέχεται ορισμένες χώρες να αναγνωρίζουν για κάποιο πρόσωπο βαθμό αναπηρίας 70%, ενώ σε άλλες χώρες το ίδιο πρόσωπο δεν θεωρείται δόλου ανάπηρο βάσει της εθνικής νομοθεσίας. Αυτό είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης δεν εναρμονίζονται αλλά απλώς συντονίζονται από τις διατάξεις της ΕΕ.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος

Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;

Οι παροχές γήρατος χορηγούνται δυνάμει του βασικού κρατικού καθεστώτος ασφάλισης γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS, 1ος πυλώνας), της επαγγελματικής πρόνοιας (2ος πυλώνας) και, ενδεχομένως, της ατομικής πρόνοιας (3ος πυλώνας).

Όσοι διαμένουν μόνιμα ή ασκούν βιοποριστική δραστηριότητα στην Ελβετία καλύπτονται από την ασφάλιση του πρώτου πυλώνα.

Οι άνδρες και οι γυναίκες που έχουν φθάσει αντίστοιχα το 65ο και το 64ο έτος της ηλικίας τους μπορούν να ζητήσουν σύνταξη γήρατος και επιζώντων, εφόσον έχουν συμπληρώσει ένα τουλάχιστον πλήρες έτος εισφορών στην ασφάλιση γήρατος και επιζώντων/ασφάλιση αναπηρίας.

Η υποχρεωτική κάλυψη υπό τον δεύτερο πυλώνα (επαγγελματική πρόνοια) ισχύει για τους μισθωτούς ηλικίας άνω των 24 ετών, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στον πρώτο πυλώνα και λαμβάνουν από τον ίδιο εργοδότη ετήσιο μισθό που υπερβαίνει τα 20.880 CHF (17.021 ευρώ) (το 2011). Η προαιρετική ασφάλιση προσφέρεται για μισθωτούς που δεν καλύπτονται από την υποχρεωτική, καθώς και για τους αυτοαπασχολούμενους.

Οι ασφαλισμένοι σε φορέα επαγγελματικής πρόνοιας μπορούν να ζητήσουν παροχές γήρατος που αντιστοιχούν στην ηλικία των 65 ετών για τους άνδρες και των 64 ετών για τις γυναίκες. Δεν προβλέπεται καμία ελάχιστη περίοδος ασφάλισης.

Οι προϋποθέσεις χορήγησης παροχών της πρόνοιας γήρατος και θανάτου εξαρτώνται από τις διατάξεις που προβλέπονται στο ατομικό ασφαλιστήριο συμβόλαιο και από το εκάστοτε προϊόν πρόνοιας.

Τι καλύπτεται;

AHV-AVS, πρώτος πυλώνας

Το ποσό της σύνταξης υπολογίζεται με βάση το μέσο ετήσιο εισόδημα (το οποίο καθορίζει το ύψος της σύνταξης εντός της εφαρμοζόμενης κλίμακας) και από τον αριθμό των ετών για τα οποία καταβλήθηκαν εισφορές (ο οποίος καθορίζει την κλίμακα της σύνταξης). Το εισόδημα αυτό αποτελείται από τα έσοδα από βιοποριστική δραστηριότητα και τις προσαυξήσεις λόγω καθκόντων διαπαιδαγώγησης και παροχής βοήθειας.

Οι γονείς μπορούν να ζητούν προσαυξήσεις λόγω καθκόντων διαπαιδαγώγησης (*Erziehungsgutschriften/bonification pour tâches éducatives*) για τα έτη κατά τα οποία είχαν υπό την ευθύνη τους ένα ή περισσότερα παιδιά ηλικίας κάτω των 16 ετών.

Τα πρόσωπα τα οποία συντηρούν ανιόντες ή κατιόντες, καθώς και αδελφούς ή αδελφές που λαμβάνουν επίδομα γήρατος και επιζώντων ή αναπηρίας λόγω ανικανότητας τουλάχιστον μέσου βαθμού, και με τους οποίους μοιράζονται το ίδιο νοικοκυριό, μπορούν να ζητούν προσαυξήσεις λόγω καθκόντων διαπαιδαγώγησης (*Betreuungsgutschriften/bonification pour tâches d'assistance*).

Τα εισοδήματα που απέκτησαν οι σύζυγοι κατά τη διάρκεια του γάμου κατανέμονται και αποδίδονται κατά το ήμισυ σε κάθε σύζυγο. Οι περιπτώσεις δηλωμένης συμβίωσης αντιμετωπίζονται με τους ίδιους όρους όπως ο γάμος.

Ο ασφαλισμένος λαμβάνει πλήρη σύνταξη αν η διάρκεια καταβολής εισφορών είναι πλήρης, δηλαδή αν έχει συμπληρώσει τον ίδιο αριθμό ετών καταβολής εισφορών με αυτόν που απαιτείται για την ηλικιακή κατηγορία του. Αν ο χρόνος καταβολής εισφορών δεν ήταν πλήρης, δικαιούται μειωμένη σύνταξη.

Η μηνιαία σύνταξη αποτελείται κατά ένα μέρος από το ποσό της ελάχιστης σύνταξης γήρατος (σταθερό ποσό) και κατά ένα άλλο μέρος από το ποσό του μέσου ετήσιου εισοδήματος (μεταβλητό ποσό). Η ελάχιστη σύνταξη ανέρχεται στα 1.160 CHF (946 ευρώ) το μήνα (τιμές 2011) και η μέγιστη στα 2.320 CHF (1.891 ευρώ) (ή 3.480 CHF (2.837 ευρώ) για ζευγάρι) το μήνα (τιμές 2011).

Είναι δυνατό να χορηγηθούν προκαταβολικά οι συντάξεις ενός ή δύο ετών (πρόωρη σύνταξη) εφαρμόζοντας συντελεστή μείωσης για κάθε έτος πρόωρης καταβολής (ήτοι 6,8 % ανά έτος). Είναι επίσης δυνατό να αναβληθεί η έναρξη της χορήγησης της σύνταξης κατά ένα έως πέντε χρόνια, οπότε η σύνταξη θα είναι αυξημένη κατά ορισμένο ποσοστό (μεταξύ 5,2 και 31,5 % ανάλογα με τον αριθμό των μηνών αναβολής).

Ο δικαιούχος σύνταξης γήρατος (*Altersrente/rente de vieillesse*) δικαιούται επίσης σύνταξη για κάθε τέκνο το οποίο, κατά τη στιγμή του θανάτου του ασφαλισμένου, θα δικαιούταν σύνταξη ορφανού (*Waisenrente/rente d'orphelin*). Το ύψος της σύνταξης αυτής ανέρχεται στο 40 % της σύνταξης γήρατος.

Η ασφάλιση γήρατος και επιζώντων χορηγεί επιδόματα ανικανότητας στα πρόσωπα που έχουν μόνιμα ανάγκη τη βοήθεια τρίτου ή προσωπική επίβλεψη για να εκτελέσουν στοιχειώδεις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (για περισσότερα βλ. [Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη](#)).

PP, δεύτερος πυλώνας

Οι συντάξεις γήρατος που χορηγεί η επαγγελματική πρόνοια υπολογίζονται ως ποσοστό του συνταξιοδοτικού ενεργητικού του ασφαλισμένου (*Altersguthaben/avoir de vieillesse*). Αυτό απαρτίζεται από τις εισφορές και τους τόκους.

Το ποσό της ετήσιας σύνταξης αντιστοιχεί στο 6,95% για τους άνδρες και στο 6,9% για τις γυναίκες (τιμές 2011) του συνταξιοδοτικού ενεργητικού που διαθέτει ο ασφαλισμένος κατά την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.

Η πρόωρη συνταξιοδότηση είναι δυνατή εφόσον προβλέπεται στον κανονισμό του συνταξιοδοτικού φορέα. Ο ασφαλισμένος μπορεί να ζητήσει να του χορηγηθεί υπό μορφή εφάπαξ παροχής το ένα τέταρτο του συνταξιοδοτικού ενεργητικού του, βάσει του οποίου καθορίζονται οι παροχές γήρατος. Είναι δυνατή η χορήγηση εφάπαξ παροχής αντί σύνταξης, αν το επιτρέπει ο κανονισμός του συνταξιοδοτικού ιδρύματος, κατόπιν αίτησης του ασφαλισμένου.

Οι δικαιούχοι μπορούν επίσης να λαμβάνουν συντάξεις για τα τέκνα τους (20 % της σύνταξης γήρατος) υπό τους ίδιους όρους με εκείνους του πρώτου πυλώνα.

Ατομική πρόνοια, τρίτος πυλώνας

Οι προϋποθέσεις χορήγησης παροχών της πρόνοιας γήρατος και θανάτου εξαρτώνται από τις διατάξεις που προβλέπονται στο ατομικό ασφαλιστήριο συμβόλαιο και από το εκάστοτε προϊόν πρόνοιας.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές γήρατος;

Οι αιτήσεις για παροχές γήρατος του πρώτου πυλώνα πρέπει να απευθύνονται στο αρμόδιο ταμείο αποζημιώσεων. Οι αποφάσεις του εν λόγω ταμείου μπορούν να εφεσιβληθούν ή να επανεξεταστούν.

Τα σχέδια παροχών επαγγελματικής πρόνοιας γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας (2ος πυλώνας) τελούν υπό τη διαχείριση των αναγνωρισμένων συνταξιοδοτικών φορέων, όπου πρέπει να απευθύνονται και οι σχετικές αιτήσεις. Οι διαφορές μεταξύ συνταξιοδοτικών φορέων και ασφαλισμένων μπορούν να παραπέμπονται στο αρμόδιο δικαστήριο σε επίπεδο καντονιού. Η απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου μπορεί στη συνέχεια να εφεσιβληθεί ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

Το δικαίωμά σας σε παροχές γήρατος όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις της ΕΕ για τις συντάξεις γήρατος αφορούν αποκλειστικά τα κρατικά συνταξιοδοτικά συστήματα και όχι τυχόν εταιρικά, επαγγελματικά ή ιδιωτικά. Οι διατάξεις αυτές εγγυώνται ότι:

- Σε κάθε χώρα της ΕΕ (καθώς και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία) όπου έχετε ασφαλιστεί, το ασφαλιστικό ιστορικό σας διατηρείται μέχρι να φτάσετε σε ηλικία συνταξιοδότησης στην εκάστοτε χώρα.
- Κάθε χώρα της ΕΕ (καθώς και η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία) όπου έχετε ασφαλιστεί οφείλει να σας καταβάλει σύνταξη γήρατος, όταν φτάσετε σε ηλικία συνταξιοδότησης. Το ποσό που θα λαμβάνετε από κάθε χώρα εξαρτάται από τη διάρκεια της ασφαλιστικής κάλυψής σας σε αυτή.
- Η σύνταξή σας θα σας καταβάλλεται οπουδήποτε διαμένετε στην ΕΕ (και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία).*

Οφείλετε να υποβάλετε την αίτησή σας στον φορέα συνταξιοδοτικής ασφάλισης της χώρας της ΕΕ (ή της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας) όπου ζείτε, εκτός εάν δεν έχετε εργαστεί ποτέ εκεί. Σε τέτοια περίπτωση, πρέπει να υποβάλετε την αίτησή σας στη χώρα όπου εργαστήκατε για τελευταία φορά.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων

Πότε δικαιούστε παροχή επιζώντος;

Πέραν των παροχών που προβλέπονται δυνάμει του βασικού κρατικού καθεστώτος ασφάλισης γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS, 1ος πυλώνας), παροχές επιζώντων χορηγούνται και από τα καθεστώτα της επαγγελματικής πρόνοιας (2ος πυλώνας) και, ενδεχομένως, της ατομικής πρόνοιας (3ος πυλώνας). Παροχές επιζώντων χορηγούνται επίσης και βάσει της ασφάλισης ατυχημάτων (όπως περιγράφονται στο [Κεφάλαιο VIII](#)).

AHV-AVS, πρώτος πυλώνας

Η ασφάλιση γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS, πρώτος πυλώνας) είναι υποχρεωτική για όλους όσοι διαμένουν μόνιμα ή ασκούν βιοποριστική δραστηριότητα στην Ελβετία. Οι χήρες και οι χήροι οι οποίοι κατά το θάνατο του συζύγου τους έχουν ένα ή περισσότερα παιδιά μπορούν να ζητήσουν σύνταξη χηρείας. Ο αποθανών ασφαλισμένος πρέπει να έχει συγκεντρώσει εισφορές τουλάχιστον ενός έτους.

Ένας χήρος ή ένας σύντροφος στο πλαίσιο δηλωμένης συμβίωσης μπορεί να λαμβάνει σύνταξη χηρείας μόνον ενόσω έχει παιδιά κάτω των 18 ετών. Αντίθετα, μια χήρα δικαιούται σύνταξη εάν έχει παιδιά ή όταν είναι τουλάχιστον 45 ετών και ήταν παντρεμένη με τον αποθανόντα για πέντε τουλάχιστον χρόνια. Οι διαζευγμένοι και όσοι έχουν λύσει δηλωμένη συμβίωση δικαιούνται σύνταξη χηρείας εφόσον πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις (δηλαδή εάν έχουν παιδί ή εάν χώρισαν μετά την ηλικία των 45 ετών, υπό την προϋπόθεση ότι, και στις δύο περιπτώσεις, ο γάμος έχει διαρκέσει τουλάχιστον 10 χρόνια). Το δικαίωμα στη σύνταξη χηρείας αποσβέννυται σε περίπτωση νέου γάμου ή θανάτου.

Σε περίπτωση θανάτου της μητέρας ή του πατέρα, τα παιδιά δικαιούνται σύνταξη ορφανού βάσει της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων. Το δικαίωμα αυτό αποσβέννυται κατά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας ή του 25ου έτους σε περίπτωση μαθητείας ή σπουδών, ή με τον θάνατο του ορφανού.

PP, δεύτερος πυλώνας

Στο πλαίσιο της επαγγελματικής πρόνοιας, σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου μισθωτού ή του δικαιούχου σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας βάσει της επαγγελματικής πρόνοιας, χορηγούνται επίσης παροχές επιζώντων. Μπορεί να ζητηθεί σύνταξη χηρείας, όταν ο επιζών σύζυγος ή ο νόμιμος σύντροφος συντηρεί ένα ή περισσότερα παιδιά ή όταν είναι 45 ετών και ήταν παντρεμένος ή συμβίωσε με τον αποθανόντα για πέντε τουλάχιστον χρόνια. Ο συντηρούμενος διαζευγμένος σύζυγος ενδέχεται επίσης να δικαιούται σύνταξη, εφόσον ο γάμος διήρκησε τουλάχιστον 10 χρόνια. Το δικαίωμα στη σύνταξη χηρείας αποσβέννυται σε περίπτωση νέου γάμου ή θανάτου.

Οι συντάξεις ορφανού χορηγούνται μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας. Σε περίπτωση μαθητείας ή σπουδών ή αν το ορφανό είναι ανάπηρο σε ποσοστό τουλάχιστον 70% και ανίκανο να ασκήσει βιοποριστική δραστηριότητα, χορηγούνται μέχρι την ηλικία των 25 ετών. Το δικαίωμα στη σύνταξη ορφανού αποσβέννυται επίσης σε περίπτωση θανάτου.

Ατομική πρόνοια, τρίτος πυλώνας

Οι προϋποθέσεις χορήγησης των παροχών που προβλέπονται στο πλαίσιο της προαιρετικής ασφάλισης (τρίτος πυλώνας) σε περίπτωση θανάτου εξαρτώνται από τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο ατομικό ασφαλιστήριο συμβόλαιο και από το εκάστοτε προϊόν πρόνοιας. Σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου, δικαιούχοι είναι οι άμεσοι κληρονόμοι ή τα πρόσωπα που έχει ορίσει ο αποθανών.

Τι καλύπτεται;

ΑΗV-AVS, πρώτος πυλώνας

Η σύνταξη χηρείας αντιστοιχεί στο 80% και η σύνταξη ορφανού στο 40% της σύνταξης γήρατος του αποθανόντος. Τα ορφανά και από τους δύο γονείς δικαιούνται δύο συντάξεις ορφανού (*Waisenrenten/rentes d'orphelin*). Οι συντάξεις αυτές καταβάλλονται μειωμένες εάν υπερβαίνουν το 60 % της μέγιστης σύνταξης γήρατος.

Ο υπολογισμός βασίζεται στις ίδιες αρχές που εφαρμόζονται στη σύνταξη γήρατος της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων (όπως περιγράφεται στο [κεφάλαιο VI: Συντάξεις και επιδόματα γήρατος](#)). Προβλέπονται ελάχιστες συντάξεις (για το 2011, 928 CHF (757 ευρώ) το μήνα για επιζώντα/ώσα σύζυγο ή σύντροφο, και 464 CHF (378 ευρώ) το μήνα για ορφανά) και μέγιστες συντάξεις (για το 2011, 1.856 CHF (1.513 ευρώ) το μήνα για επιζώντα/ώσα σύζυγο ή σύντροφο, και 928 CHF (757 ευρώ) το μήνα για τα ορφανά).

PP, δεύτερος πυλώνας

Η σύνταξη χηρείας ανέρχεται στο 60 % και η σύνταξη ορφανού (για κάθε παιδί) στο 20% της πλήρους σύνταξης αναπηρίας του ασφαλισμένου. Τα ορφανά και από τους δύο γονείς δικαιούνται δύο συντάξεις ορφανού.

Αν η σύνταξη είναι πολύ χαμηλή, είναι δυνατό να χορηγηθεί εφάπαξ αποζημίωση. Η ίδια δυνατότητα παρέχεται και σε άλλες περιπτώσεις, ανάλογα με τον κανονισμό του συνταξιοδοτικού φορέα.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές επιζώντων;

Οι αιτήσεις για παροχές επιζώντων του πρώτου πυλώνα πρέπει να απευθύνονται στο αρμόδιο ταμείο αποζημιώσεων. Οι αποφάσεις του εν λόγω ταμείου μπορούν να εφεσιβληθούν ή να επανεξεταστούν.

Τα σχέδια παροχών επαγγελματικής πρόνοιας γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας (2ος πυλώνας) τελούν υπό τη διαχείριση των αναγνωρισμένων συνταξιοδοτικών φορέων, όπου πρέπει να απευθύνονται και οι σχετικές αιτήσεις. Οι διαφορές μεταξύ συνταξιοδοτικών φορέων και ασφαλισμένων μπορούν να παραπέμπονται στο αρμόδιο δικαστήριο σε επίπεδο καντονιού. Η απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου μπορεί στη συνέχεια να εφεσιβληθεί ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

Το δικαίωμά σας σε παροχές επιζώντων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι κανόνες που ισχύουν για τις συντάξεις επιζώντων συζύγων ή ορφανών τέκνων και για τα επιδόματα θανάτου είναι εν γένει οι ίδιοι με εκείνους που ισχύουν για τις συντάξεις αναπηρίας και γήρατος (βλ. κεφάλαια V και VI). Συγκεκριμένα, οι συντάξεις επιζώντων και τα επιδόματα θανάτου πρέπει να καταβάλλονται χωρίς μειώσεις, τροποποιήσεις ή αναστολές ανεξάρτητα του τόπου κατοικίας του επιζώντος/ώσας συζύγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην Ισλανδία, στο Λιχτενστάιν, στη Νορβηγία ή στην Ελβετία.*

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VIII: Παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες

Πότε δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;

Η ασφάλιση για ατυχήματα καλύπτει τα εργατικά ατυχήματα, τις επαγγελματικές ασθένειες, καθώς και, υπό την προϋπόθεση ότι ο εργαζόμενος ασκεί μισθωτή δραστηριότητα τουλάχιστον για οκτώ ώρες την εβδομάδα για τον ίδιο εργοδότη, τα μη εργατικά ατυχήματα. Οι δικαιούχοι των ημερήσιων επιδομάτων της ασφάλισης ανεργίας δικαιούνται επίσης κάλυψη για μη εργατικά ατυχήματα.

Οι μισθωτοί (συμπεριλαμβανομένων των εργαζόμενων στο σπίτι, των μαθητευόμενων, των ασκούμενων, των εθελοντών εργαζομένων και όσων εργάζονται σε σχολές κατάρτισης ή σε προστατευόμενα εργαστήρια) είναι υποχρεωμένοι να ασφαλιζονται, ενώ η ασφάλιση ατυχημάτων είναι προαιρετική για τους αυτοαπασχολούμενους και τα βοηθούμενα μέλη της οικογένειάς τους.

Ως ατύχημα νοείται κάθε αιφνίδιο και ακούσιο ζημιογόνο πλήγμα στο ανθρώπινο σώμα από έκτακτη εξωτερική αιτία που προσβάλλει τη σωματική, διανοητική ή ψυχική υγεία ή προκαλεί το θάνατο. Ο ορισμός αυτός καλύπτει και τη μετακίνηση προς και από τον τόπο εργασίας.

Ως επαγγελματική ασθένεια νοείται κάθε ασθένεια που οφείλεται αποκλειστικά ή πρωτίστως στην άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας, σε βλαβερές ουσίες ή σε ορισμένες εργασίες (κατάλογος ουσιών και εργασιών), καθώς και οι λοιπές ασθένειες, οι οποίες αποδεδειγμένα προκλήθηκαν αποκλειστικά ή πρωτίστως από την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας (γενική ρήτρα).

Τι καλύπτεται;

Η υγειονομική περίθαλψη

Η ασφάλιση ατυχημάτων προβλέπει τις ακόλουθες παροχές υγειονομικής περίθαλψης:

- κατάλληλη ιατρική περίθαλψη:
 - εξωνοσοκομειακή περίθαλψη από γιατρό ή οδοντίατρο, φάρμακα και αναλύσεις κατ' εντολή γιατρού ή οδοντίατρου,
 - θεραπεία, διατροφή και διαμονή σε κοινό δωμάτιο συμβεβλημένου νοσοκομείου, με το οποίο έχει συναφθεί συμφωνία σχετικά με τις χρεώσεις,
 - συμπληρωματικές θεραπείες ή λουτροθεραπείες που έχει ορίσει ο γιατρός,
 - μέσα και συσκευές που συμβάλλουν στη θεραπεία,
- βοηθητικά μέσα, απλού και κατάλληλου μοντέλου, που παραχωρούνται είτε ως δάνειο είτε κατά πλήρη κυριότητα ·
- υλικές ζημιές: ο ασφαλισμένος δικαιούται αποζημίωση για τις ζημιές που προκλήθηκαν από ατύχημα για αντικείμενα τα οποία αντικαθιστούν μορφολογικά ή λειτουργικά μέρος του σώματος (οι δαπάνες αντικατάστασης γυαλιών, ακουστικών και οδοντικών προθέσεων καλύπτονται μόνον εφόσον η σωματική βλάβη χρήζει θεραπείας) ·
- αναγκαία έξοδα διάσωσης, καθώς και τα ιατρικώς αναγκαία έξοδα ταξιδιού και μεταφοράς ·
- έξοδα μεταφοράς νεκρού και έξοδα κηδείας.

Η ασφάλιση ατυχημάτων προβλέπει μέτρα αποκατάστασης (όπως περιγράφονται στο Κεφάλαιο V).

Παροχές σε χρήμα

Ημερήσια επιδόματα

Σε περίπτωση ολικής ανικανότητας για εργασία, ο ασφαλισμένος λαμβάνει επιδόματα λόγω απώλειας αποδοχών ίσα με το 80% των ασφαλισμένων αποδοχών από την τρίτη ημέρα μετά την ημέρα του ατυχήματος (για τις πρώτες τρεις ημέρες ο εργοδότης οφείλει να καταβάλει το 80 % του μισθού). Εάν η ανικανότητα είναι μερική, υπάρχει ανάλογη μείωση. Το δικαίωμα στο επίδομα λόγω απώλειας αποδοχών αναλώνεται όταν ο ασφαλισμένος ανακτήσει πλήρως την ικανότητά του για εργασία, όταν του χορηγηθεί σύνταξη ή όταν ο ασφαλισμένος αποβιώσει. Οι ασφαλισμένες αποδοχές αντιστοιχούν στον τελευταίο μισθό που έλαβε ο ασφαλισμένος πριν από το ατύχημα, μέχρι του ποσού του καθορισμένου ανώτατου ημερομίσθιου (346 CHF (282 ευρώ) το 2011).

Σε περίπτωση νοσηλείας είναι δυνατό να επιβληθούν κρατήσεις ως συμμετοχή στα έξοδα συντήρησης, εξαιρουμένων των ασφαλισμένων που συντηρούν ανήλικα παιδιά τα οποία σπουδάζουν ή είναι μαθητευόμενα.

Είναι δυνατή η σύναψη συμπληρωματικής ασφάλισης ιδιωτικού δικαίου για απώλεια αποδοχών μη καλυπτόμενη από την ασφάλιση για ατυχήματα.

Παροχή αναπηρίας

Το δικαίωμα σε παροχή αναπηρίας γεννάται όταν δεν αναμένεται πλέον αισθητή βελτίωση της κατάστασης του ασφαλισμένου από τη συνέχιση της ιατρικής θεραπείας και μετά την εφαρμογή ενδεχόμενων μέτρων αποκατάστασης στο πλαίσιο της ασφάλισης αναπηρίας. Το δικαίωμα αναλώνεται όταν η σύνταξη αντικαθίσταται εξολοκλήρου από εφάπαξ παροχή, όταν επαναγοράζεται ή όταν ο ασφαλισμένος αποβιώσει.

Παροχή αναπηρίας δικαιούται κάθε ασφαλισμένος με βαθμό ανικανότητας τουλάχιστον 10 %. Για να αξιολογηθεί η σύνταξη αναπηρίας, συγκρίνεται το εισόδημα που θα μπορούσε να αποκτήσει ο ασφαλισμένος αν δεν ήταν ανάπηρος με το εισόδημα που θα μπορούσε να αποκτήσει ασκώντας δραστηριότητα την οποία θα ήταν λογικά ικανός να εκτελέσει μετά τις θεραπείες και τα μέτρα αποκατάστασης σε μια ισόρροπη αγορά εργασίας.

Σε περίπτωση μόνιμης ανικανότητας για εργασία, ο ασφαλισμένος δικαιούται σύνταξη. Σε περίπτωση ολικής αναπηρίας, η σύνταξη αναπηρίας αντιστοιχεί στο 80% των ασφαλισμένων αποδοχών. Εάν η ανικανότητα είναι μερική, υπάρχει ανάλογη μείωση. Οι ασφαλισμένες αποδοχές αντιστοιχούν στον τελευταίο μισθό που έλαβε ο ασφαλισμένος πριν από το ατύχημα, μέχρι του ποσού του καθορισμένου ανώτατου ετήσιου μισθού (126.000 CHF (102.715 ευρώ) το 2011).

Όταν συνάγεται από τη φύση του ατυχήματος και τη συμπεριφορά του ασφαλισμένου ότι ο τελευταίος θα ανακτήσει τη βιοποριστική του ικανότητα αν του χορηγηθεί μια εφάπαξ αποζημίωση, οι παροχές διακόπτονται και ο ασφαλισμένος λαμβάνει εφάπαξ αποζημίωση που μπορεί να φθάσει κατ' ανώτατο όριο το τριπλάσιο των ετήσιων ασφαλισμένων αποδοχών.

Επίδομα λόγω προσβολής της ακεραιότητας

Ως επίδομα λόγω προσβολής της ακεραιότητας (*Integritätsentschädigung/indemnité pour atteinte à l'intégrité*) νοείται μια εφάπαξ παροχή σε αντιστάθμιση μη υλικής βλάβης σε περίπτωση μόνιμης σοβαρής προσβολής της σωματικής, διανοητικής ή ψυχικής ακεραιότητας. Αυτή η εφάπαξ παροχή κλιμακώνεται ανάλογα με τη βαρύτητα της προσβολής της ακεραιότητας και υπολογίζεται ως ποσοστό επί τοις εκατό των ανώτατων

ετήσιων ασφαλισμένων αποδοχών την εποχή του ατυχήματος και δεν μπορεί να υπερβεί αυτό το ποσό.

Επίδομα εξαρτώμενου ατόμου

Το επίδομα ανικανότητας (*Hilflosenentschädigung/allocation pour impotent*) χορηγείται σε πρόσωπα τα οποία, λόγω βλάβης της υγείας τους, χρειάζονται μονίμως τη βοήθεια άλλου προσώπου ή προσωπική επίβλεψη για να εκτελέσουν τις στοιχειώδεις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής. Το ύψος του επιδόματος ανικανότητας καθορίζεται ανάλογα με τον βαθμό ανικανότητας (για περισσότερα βλ. **Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη**).

Συντάξεις επιζώντων

Σε περίπτωση θανάτου, οι επιζώντες του ασφαλισμένου δικαιούνται κατ' αρχήν σύνταξη επιζώντων.

Οι δικαιούχοι επιζώντες σύζυγοι είναι οι ακόλουθοι:

- χήρες ή χήροι που, κατά τον θάνατο του συζύγου τους, έχουν ένα ή περισσότερα παιδιά τα οποία δικαιούνται σύνταξη ή είναι ανάπηρα τουλάχιστον κατά τα 2/3·
- χήρες με ένα ή περισσότερα παιδιά που δεν δικαιούνται σύνταξη ή έχουν συμπληρώσει το 45ο έτος της ηλικίας τους·
- οι χήρες δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση όταν δεν πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης·
- ο διαζευγμένος σύζυγος εξομοιώνεται με τη χήρα ή τον χήρο εφόσον ο ασφαλισμένος που υπέστη το ατύχημα υποχρεούταν να του χορηγεί διατροφή.

Η σύνταξη επιζώντος αντιστοιχεί στο 40% των ασφαλισμένων αποδοχών για τις χήρες και τους χήρους και στο 20% των ασφαλισμένων αποδοχών για τον διαζευγμένο σύζυγο, αλλά δεν μπορεί να υπερβαίνει το οφειλόμενο βοήθημα συντήρησης. Η σύνταξη ορφανού αντιστοιχεί στο 15% των ασφαλισμένων αποδοχών για το ορφανό από έναν γονέα και στο 25% των ασφαλισμένων αποδοχών για το ορφανό και από τους δύο γονείς.

Σε περίπτωση ενίσχυσης πλειόνων επιζώντων, οι συντάξεις επιζώντων ανέρχονται συνολικά και κατ' ανώτατο όριο στο 70% των ασφαλισμένων αποδοχών (90% όταν υπάρχει επιπλέον σύνταξη σε διαζευγμένο σύζυγο).

Το δικαίωμα σε σύνταξη επιζώντος αναλώνεται σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου ή επαναγοράς της σύνταξης. Επιπλέον, το δικαίωμα σε σύνταξη επιζώντος/ώσας συζύγου παύει να ισχύει σε περίπτωση τέλεσης νέου γάμου και το δικαίωμα σε σύνταξη ορφανού παύει να ισχύει όταν το παιδί φτάνει σε ηλικία 18 ετών, ή 25 ετών σε περίπτωση σπουδών ή μαθητείας.

Η δηλωμένη συμβίωση ισοδυναμεί, για ολόκληρη τη διάρκεια της, με γάμο. Ο επιζών σύντροφος από δηλωμένη σχέση αναγνωρίζεται ως χήρος. Η δικαστική λύση της δηλωμένης συμβίωσης ισοδυναμεί με διαζύγιο.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;

Τυχόν εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια πρέπει να δηλώνεται αμέσως στον ασφαλιστικό φορέα ή στον εργοδότη σας.

Η υγειονομική περίθαλψη παρέχεται από γιατρό, οδοντίατρο, χειροπράκτη, φαρμακοποιό ή νοσηλευτικό ίδρυμα της επιλογής σας. Καμία συμμετοχή στα έξοδα της υγειονομικής περίθαλψης δεν απαιτείται από τον ασφαλισμένο.

Η ασφάλιση για ατυχήματα τελεί υπό τη διαχείριση του εθνικού ελβετικού ταμείου ασφάλισης ατυχημάτων (CNA) ή κάθε άλλου εξουσιοδοτημένου ασφαλιστικού φορέα, ανάλογα με την κατηγορία εργαζομένων. Οι αιτήσεις για τυχόν παροχές σε χρήμα πρέπει να απευθύνονται στους εν λόγω οργανισμούς. Οι αποφάσεις του εν λόγω ταμείου μπορούν να εφεσιβληθούν ή να επανεξεταστούν. Οι αποφάσεις των εν λόγω φορέων μπορούν να εφεσιβληθούν και να επανεξεταστούν.

Το δικαίωμά σας σε παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικών ασθενειών όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις της ΕΕ σχετικά με τις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες μοιάζουν πολύ με τις διατάξεις για τις παροχές ασθένειας (βλ. ενότητες II και III). Για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία, εάν κατοικείτε μόνιμα ή προσωρινά σε χώρα άλλη από εκείνη στην οποία είστε ασφαλισμένοι για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες, δικαιούστε συνήθως, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, υγειονομική περίθαλψη στη χώρα αυτή. Οι παροχές σε χρήμα καταβάλλονται συνήθως από τον οργανισμό στον οποίο είστε ασφαλισμένοι, ακόμη και αν κατοικείτε μόνιμα ή προσωρινά σε άλλη χώρα.*

Όταν πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις για να δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα ή επαγγελματικές ασθένειες, ο φορέας στον οποίο είστε ασφαλισμένοι πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας. Διασφαλίζεται έτσι ότι οι εργαζόμενοι δεν χάνουν την ασφαλιστική τους κάλυψη όταν αλλάζουν εργασία ή εγκαθίστανται σε άλλο κράτος.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο ΙΧ: Οικογενειακά επιδόματα

Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;

Τα οικογενειακά επιδόματα προς τους αγρότες ρυθμίζονται σε ομοσπονδιακό επίπεδο. Για τους λοιπούς τομείς, τα οικογενειακά επιδόματα ρυθμίζονται από τους αντίστοιχους 26 νόμους των καντονιών και από έναν ομοσπονδιακό νόμο εναρμόνισης. Στις οικογένειες μπορούν να παρέχονται και άλλες παροχές, π.χ. βάσει ατομικών συμβάσεων απασχόλησης ή συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

Τα τέκνα τα οποία δικαιολογούν τη χορήγηση οικογενειακών επιδομάτων είναι όσα προέρχονται από έγγαμους ή άγαμους γονείς, τα υιοθετημένα τέκνα, τα τέκνα του/της συζύγου/δηλωμένου συντρόφου και τα υπό αναδοχή τέκνα. Το ίδιο ισχύει και για αδελφούς, αδελφές και εγγόνια, σε περίπτωση που συντηρούνται κατά κύριο λόγο από τον δικαιούχο.

Επίδομα τέκνου χορηγείται μέχρι το παιδί να φτάσει σε ηλικία 16 ετών (ή 20 ετών εάν δεν είναι σε θέση να ασκήσει βιοποριστική δραστηριότητα). Επίδομα επαγγελματικής κατάρτισης χορηγείται έως ότου το παιδί φτάσει σε ηλικία 25 ετών.

Οικογενειακά επιδόματα προς τους αγρότες

Οι αγρεργάτες και οι αυτοαπασχολούμενοι αγρότες δικαιούνται οικογενειακά επιδόματα. Οι αγρεργάτες δικαιούνται επίδομα νοικοκυριού αν ζουν μαζί με το σύζυγο ή τα παιδιά τους.

Οικογενειακά επιδόματα σε άλλους τομείς

Όλοι οι μισθωτοί δικαιούνται επίσης οικογενειακά επιδόματα, όπως και όσοι δεν ασκούν βιοποριστική δραστηριότητα, υπό την προϋπόθεση ότι το εισόδημά τους δεν υπερβαίνει ορισμένο ποσό (41.760 CHF (34.043 ευρώ) ετησίως, για το 2011). Σε 13 καντόνια, οικογενειακά επιδόματα δικαιούνται και οι αυτοαπασχολούμενοι.

Τι καλύπτεται;

Οικογενειακά επιδόματα προς τους αγρότες

Το επίδομα τέκνου ανέρχεται, ανά μήνα και ανά παιδί, σε 200 CHF (163 ευρώ) για τις πεδινές περιοχές και σε 220 CHF (179 ευρώ) για τις ορεινές. Το επίδομα επαγγελματικής κατάρτισης ανέρχεται, ανά μήνα και ανά παιδί, σε 250 CHF (204 ευρώ) για τις πεδινές περιοχές και σε 270 CHF (220 ευρώ) για τις ορεινές (τιμές 2011).

Οι αγρεργάτες μπορούν επιπλέον να λαμβάνουν επίδομα νοικοκυριού (*Haushaltungszulage/allocation de ménage*), το οποίο ανέρχεται σε 100 CHF (82 ευρώ) το μήνα (τιμές 2011).

Οικογενειακά επιδόματα σε άλλους τομείς

Το επίδομα τέκνου πρέπει να ανέρχεται σε τουλάχιστον 200 CHF (163 ευρώ), ανά μήνα και ανά παιδί. Το επίδομα επαγγελματικής κατάρτισης πρέπει να ανέρχεται σε τουλάχιστον 250 CHF (204 ευρώ), ανά μήνα και ανά παιδί (τιμές 2011). Τα καντόνια μπορούν να προβλέπουν υψηλότερα επιδόματα.

Πέραν των οικογενειακών επιδομάτων, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν σε ορισμένα καντόνια να ζητούν και άλλες παροχές, όπως επιδόματα τοκετού ή υιοθεσίας.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;

Οι αιτήσεις πρέπει να απευθύνονται στο αρμόδιο ταμείο αποζημιώσεων σε επίπεδο καντονιού για τα οικογενειακά επιδόματα του αγροτικού τομέα ή στο αρμόδιο ταμείο αποζημιώσεων για τα οικογενειακά επιδόματα σε άλλους τομείς.

Το δικαίωμά σας σε οικογενειακά επιδόματα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Τα χαρακτηριστικά και τα ποσά των οικογενειακών επιδομάτων ποικίλουν σημαντικά από το ένα κράτος στο άλλο.* Είναι επομένως σημαντικό να γνωρίζετε ποιο κράτος είναι υπεύθυνο να σας χορηγεί τα επιδόματα αυτά και ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται. Οι γενικές αρχές για τον προσδιορισμό της σχετικής νομοθεσίας διατίθενται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=el>.

Η χώρα που είναι υπεύθυνη για την καταβολή των οικογενειακών επιδομάτων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας, εάν αυτό είναι απαραίτητο ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση του επιδόματος.

Εάν μια οικογένεια δικαιούται επιδόματα βάσει της νομοθεσίας περισσότερων της μίας χωρών, λαμβάνει κατά κανόνα τα υψηλότερα ποσά των επιδομάτων που προβλέπονται βάσει της νομοθεσίας μίας από τις χώρες αυτές. Με άλλα λόγια, η οικογένεια αντιμετωπίζεται ως εάν όλα τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να διέμεναν και να ήταν ασφαλισμένα στη χώρα με την ευνοϊκότερη νομοθεσία.

Τα οικογενειακά επιδόματα δεν μπορούν να καταβάλλονται εις διπλούν για την ίδια περίοδο και για το ίδιο μέλος της οικογένειας. Υπάρχουν κανόνες προτεραιότητας σύμφωνα με τους οποίους προβλέπεται η αναστολή των επιδομάτων από μία χώρα μέχρι του ποσού εκείνων που καταβάλλονται από τη χώρα που είναι κατά βάση αρμόδια για την καταβολή τους.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο X: Ανεργία

Πότε δικαιούστε παροχές ανεργίας;

Σκοπός της ασφάλισης ανεργίας είναι να παράσχει στους ασφαλισμένους την κατάλληλη αντιστάθμιση της απώλειας εισοδήματος λόγω (πλήρους ή μερικής) ανεργίας, μειωμένου ωραρίου εργασίας, αντίξωων καιρικών συνθηκών ή πτώχευσης του εργοδότη. Τα μέτρα σχετικά με την αγορά εργασίας υπέρ των ασφαλισμένων αποσκοπούν στην προστασία τους έναντι των κινδύνων της ανεργίας, στην καταπολέμηση της υπάρχουσας ανεργίας και στην προώθηση της μόνιμης και ταχείας ένταξης στην αγορά εργασίας.

Ασφαλισμένα κατά της ανεργίας είναι τα πρόσωπα που υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση γήρατος και επιζώντων, υπόκεινται στην καταβολή εισφορών στο πλαίσιο μισθωτής δραστηριότητας και δεν έχουν φθάσει σε ηλικία συνταξιοδότησης. Δεν προβλέπεται δυνατότητα προαιρετικής ασφάλισης.

Παροχή ανεργίας χορηγείται εφόσον ο ενδιαφερόμενος πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- δεν έχει απασχόληση ή έχει μερική απασχόληση ·
- έχει υποστεί απώλεια εργασίας (συμπεριλαμβανομένης της απώλειας μισθού) για τουλάχιστον δύο συνεχόμενες ημέρες ·
- διαμένει στην Ελβετία (ειδικοί κανόνες ενδέχεται να ισχύουν για τους μόνιμους κατοίκους που προέρχονται από κράτη μέλη της ΕΕ και του ΕΟΧ) ·
- έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, δεν έχει φθάσει ακόμη σε ηλικία που παρέχει δικαίωμα σε σύνταξη γήρατος και επιζώντων και δεν λαμβάνει σύνταξη γήρατος στο πλαίσιο της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων ·
- άσκησε βιοποριστική δραστηριότητα για δώδεκα μήνες τουλάχιστον τα δύο τελευταία χρόνια προτού μείνει άνεργος και εγγραφεί στην υπηρεσία απασχόλησης (τα πρόσωπα που αδυνατούσαν να συνάψουν σύμβαση εργασίας λόγω εκπαίδευσης, ασθένειας, ατυχήματος, φυλάκισης κ.λπ. απαλλάσσονται από τις προϋποθέσεις σχετικά με την περίοδο εισφορών). Η διετής αυτή περίοδος εν γένει παρατείνεται κατά δύο χρόνια για τον ασφαλισμένο που ανέλαβε αυτοαπασχολούμενη δραστηριότητα χωρίς τη βοήθεια της ασφάλισης ανεργίας ή αφιερώθηκε στην ανατροφή του παιδιού του ή έμεινε άνεργος την τελευταία τετραετία πριν από την ηλικία κατά την οποία θεμελιώνεται δικαίωμα στη σύνταξη της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων και για τον οποίο η εξεύρεση εργασίας είναι πολύ δύσκολη.
- είναι πρόθυμος και ικανός να δεχθεί θέση εργασίας ·
- έχει τεθεί στη διάθεση της υπηρεσίας απασχόλησης για την τοποθέτησή του σε θέση εργασίας, πληροί τις απαιτήσεις ελέγχου και αναζητά ο ίδιος εργασία.

Τι καλύπτεται;

Εν γένει, η παροχή ανεργίας ανέρχεται στο 70% του μέσου μισθού (που υπόκειται σε εισφορές) των έξι τελευταίων μηνών, τηρουμένου ενός ανώτατου ορίου (10.500 CHF (8.560 ευρώ) τον μήνα, για το 2011). Οι ασφαλισμένοι με υποχρεώσεις διατροφής προς τέκνα, ηλικίας μέχρι 25 ετών, ή των οποίων η παροχή ανεργίας δεν φθάνει ένα ελάχιστο προβλεπόμενο ποσό (140 CHF (114 ευρώ) για το 2011) ή που πάσχουν από αναπηρία, λαμβάνουν το 80% του τελευταίου υποκείμενου σε εισφορές μισθού τους. Οι ασφαλισμένοι που έχουν παιδιά δικαιούνται επίσης οικογενειακά επιδόματα.

Η παροχή ανεργίας χορηγείται υπό μορφή ημερήσιου επιδόματος για πέντε ημέρες της εβδομάδας. Κατά κανόνα, το δικαίωμα στην παροχή γεννάται μετά από ελεγμένη αναμονή πέντε ημερών ανεργίας. Σε ειδικές περιπτώσεις, το διάστημα αναμονής μπορεί να είναι μικρότερο ή μεγαλύτερο. Το γενικό διάστημα αναμονής δεν ισχύει για τους ασφαλισμένους των οποίων ο ασφαλισμένος μισθός υπολείπεται ενός συγκεκριμένου ορίου.

Ειδική περίοδος αναμονής 120 ημερών (πέραν των πέντε προβλεπόμενων) ισχύει για τα πρόσωπα που έχουν απαλλαγεί από τις προϋποθέσεις σχετικά με την περίοδο εισφορών λόγω παρακολούθησης κατάρτισης, ασθένειας, ατυχήματος, μητρότητας ή κράτησης. Η γενική περίοδος παραμονής παρατείνεται κατά πέντε ημέρες για άλλα πρόσωπα που απαλλάσσονται από τις προϋποθέσεις σχετικά με την περίοδο εισφορών και κατά μία ημέρα για τους εποχικούς εργαζόμενους, τους μισθωτούς σε επαγγέλματα στα οποία αλλάζουν συχνά εργοδότες και για όσους απασχολούνται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου.

Η παροχή ανεργίας μπορεί να ζητείται για ορισμένο διάστημα εντός περιόδου δύο ετών, και συγκεκριμένα:

- 200 ημερήσια επιδόματα για άτομα ηλικίας κάτω των 25 χωρίς υποχρεώσεις διατροφής προς τέκνα·
- 260 ημερήσια επιδόματα για συνολική περίοδο εισφορών 12 μηνών·
- 400 ημερήσια επιδόματα για συνολική περίοδο εισφορών 18 μηνών·
- 520 ημερήσια επιδόματα από την ηλικία των 55 ετών, αν ο ασφαλισμένος αποδεικνύει ότι έχει συμπληρώσει ελάχιστη περίοδο εισφορών 24 μηνών·
- 520 ημερήσια επιδόματα, αν ο ασφαλισμένος λαμβάνει σύνταξη αναπηρίας για βαθμό αναπηρίας τουλάχιστον 40% και έχει συμπληρώσει ελάχιστη περίοδο εισφορών 24 μηνών·
- 90 ημερήσια επιδόματα για τα πρόσωπα που έχουν απαλλαγεί από τις προϋποθέσεις σχετικά με την περίοδο εισφορών.

Οι ηλικιωμένοι άνεργοι που έμειναν άνεργοι εντός των τεσσάρων τελευταίων ετών πριν από την ηλικία θεμελίωσης δικαιώματος σε σύνταξη γήρατος της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS), και για τους οποίους η εξεύρεση εργασίας είναι πολύ δύσκολη, δικαιούνται 120 επιπλέον ημερήσια επιδόματα.

Αν ο ασφαλισμένος ανήκει στην κατηγορία των ανέργων που δύσκολα μπορούν να τοποθετηθούν σε θέση εργασίας για λόγους σύμφυτους στην αγορά εργασίας, μπορεί να συμμετάσχει, με τη σύμφωνη γνώμη της υπηρεσίας απασχόλησης, σε μέτρα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης ή επανένταξης συνεχίζοντας παράλληλα να εισπράττει το ημερήσιο επίδομα.

Το δικαίωμα στην παροχή ανεργίας μπορεί να ανασταλεί για ορισμένο διάστημα, για παράδειγμα εάν ο ασφαλισμένος παραιτηθεί χωρίς βάσιμο λόγο, δεν καταβάλλει ο ίδιος επαρκείς προσπάθειες για την εξεύρεση εργασίας, αρνείται θέση εργασίας στην οποία τον τοποθέτησε η υπηρεσία απασχόλησης ή παρέχει αναληθείς ή ελλιπείς πληροφορίες. Η αναστολή αυτή μπορεί να διαρκέσει από μία έως 60 ημέρες, ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης.

Η ασφάλιση ανεργίας προβλέπει επίσης παροχές σε περίπτωση μερικής ανεργίας. Οι παροχές αυτές χορηγούνται σε όσους αναζητούν μόνο μερική απασχόληση ή σε όσους εργάζονται υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης και επιθυμούν να μεταπηδήσουν σε πλήρη απασχόληση ή να αντικαταστήσουν την τρέχουσα εργασία με άλλη, επίσης μερικής απασχόλησης. Οι μισθωτοί, το σύνηθες ωράριο εργασίας των οποίων μειώνεται, ή των

οποίων η δραστηριότητα αναστέλλεται, δικαιούνται επίδομα λόγω μειωμένου ωραρίου (*Kurzarbeitsentschädigung/indemnité en cas de réduction de l'horaire de travail*). Οι μισθωτοί που εργάζονται σε κλάδους όπου οι διακοπές εργασίας είναι συχνές λόγω μετεωρολογικών συνθηκών δικαιούνται επίδομα λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών (*Schlechtwetterentschädigung/indemnité en cas d'intempéries*).

Στο πλαίσιο της ασφάλισης ανεργίας είναι επίσης δυνατή η χορήγηση επιδομάτων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, καθώς και οικονομικών παροχών στο πλαίσιο μέτρων για την αγορά εργασίας.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές ανεργίας;

Ο ασφαλισμένος υποχρεούται να εγγραφεί προσωπικά και εμπρόθεσμα, δηλαδή το αργότερο την πρώτη ημέρα κατά την οποία προτίθεται να προβάλει το δικαίωμά του στην παροχή ανεργίας, στο δήμο της κατοικίας του ή στην υπηρεσία απασχόλησης που έχει αρμοδιότητα κατά τις διατάξεις του καντονιού. Ο άνεργος πρέπει να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις ελέγχου και να συμμετέχει στις συμβουλευτικές συνεδρίες των αρμόδιων περιφερειακών υπηρεσιών απασχόλησης (ORP). Η παροχή ανεργίας καταβάλλεται από το ταμείο ανεργίας που επιλέγει ελεύθερα ο ασφαλισμένος όταν εγγράφεται στην υπηρεσία απασχόλησης. Οι άνεργοι υποχρεούνται να δεχθούν κάθε κατάλληλη θέση εργασίας που τους προτείνεται.

Το δικαίωμά σας σε παροχές ανεργίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Αρμόδιο για τη χορήγηση παροχών ανεργίας είναι συνήθως το κράτος μέλος στο οποίο απασχολείστε. Ειδικές διατάξεις ισχύουν για τους μεθοριακούς εργαζόμενους και άλλους διασυνοριακούς εργαζόμενους, οι οποίοι έχουν διατηρήσει τον τόπο κατοικίας τους σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εργάζονται.

Περίοδοι ασφάλισης ή απασχόλησης που έχουν συμπληρωθεί σε άλλες χώρες της ΕΕ, καθώς και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις χορήγησης.

Εάν θέλετε να αναζητήσετε εργασία σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, μπορείτε υπό ορισμένες προϋποθέσεις να εξάγετε τις παροχές αυτές για ορισμένο χρονικό διάστημα.*Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι

Πότε δικαιούστε επίδομα λόγω ελάχιστων πόρων;

Το ομοσπονδιακό σύνταγμα (άρθρο 12) κατοχυρώνει το δικαίωμα λήψης βοήθειας σε καταστάσεις απόγνωσης: «Οποιοσδήποτε βρίσκεται σε κατάσταση απόγνωσης και δεν είναι σε θέση να αυτοσυντηρηθεί δικαιούται να λάβει βοήθεια και αρωγή, και τα απαραίτητα μέσα για να διαβεί με τρόπο σύμφωνο με την ανθρωπινή αξιοπρέπεια».

Στην Ελβετία, η κοινωνική πρόνοια υπάγεται, με λίγες εξαιρέσεις, στην αρμοδιότητα των καντονιών, ενώ η εκτελεστική αρμοδιότητα παραχωρείται στους δήμους. Έτσι, η κοινωνική πρόνοια στηρίζεται σε 26 διαφορετικά συστήματα σε επίπεδο καντονιών. Ωστόσο, η ελβετική διάσκεψη των φορέων κοινωνικής δράσης (CSIAS), οργανισμός που αποτελείται κυρίως από ειδικούς και εκπροσώπους των κοινωνικών υπηρεσιών των καντονιών και των δήμων, ορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας με αποδέκτες τις κοινωνικές αρχές των καντονιών, τους δήμους και τους ιδιωτικούς κοινωνικούς φορείς. Η πλειονότητα των καντονιών εφαρμόζει αυτούς τους κανόνες.

Κατά συνέπεια, δεν προβλέπεται γενικό καθεστώς μη ανταποδοτικού χαρακτήρα σε ομοσπονδιακό επίπεδο. Ωστόσο, κοινωνικές παροχές μπορούν να παρέχονται σε ειδικές κατηγορίες ατόμων ως συμπληρωματικές παροχές υπό τον πρώτο πυλώνα (*Ergänzungsleistungen, EL/Prestations complémentaires, PC*). Οι παροχές του πρώτου πυλώνα, σε συνδυασμό με τις συμπληρωματικές παροχές, πρέπει να καλύπτουν επαρκώς τις βασικές ανάγκες των ηλικιωμένων, των ατόμων με αναπηρία και των επιζώντων.

Οι συμπληρωματικές παροχές προϋποθέτουν έλεγχο εισοδηματικών πόρων και μπορούν να χορηγούνται στους δικαιούχους σύνταξης γήρατος ή επιζώντων από την ασφάλιση γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS), ή στους δικαιούχους σύνταξης αναπηρίας ή επιδόματος ανικανότητας από την ασφάλιση αναπηρίας (IV-AI). Οι δικαιούχοι δεν χρειάζεται να έχουν ελβετική ιθαγένεια αλλά πρέπει να διαμένουν μόνιμα στην Ελβετία. Επιπλέον, οι ξένοι υπήκοοι πρέπει να έχουν διαμένει επί δέκα συνεχόμενα χρόνια στην Ελβετία (οι πρόσφυγες και απάτριδες επί πέντε χρόνια) κατά το διάστημα που προηγείται της ημερομηνίας κατά την οποία υπέβαλαν αίτηση για συμπληρωματικές παροχές.

Τι καλύπτεται;

Το ετήσιο ποσό των συμπληρωματικών παροχών αντιστοιχεί στη διαφορά των αναγνωρισμένων δαπανών έναντι του πραγματικού εισοδήματος. Οι αναγνωρισμένες δαπάνες περιλαμβάνουν το ποσό που καλύπτει τις βασικές ανάγκες, τις δαπάνες ενοικίου και τις σχετικές προς αυτές (μέχρι ορισμένο ανώτατο ποσό), επαγγελματικές δαπάνες, δαπάνες συντήρησης ακινήτων και τόκους στεγαστικών δανείων, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (για υποχρεωτική ασφάλιση υγείας: κατ' αποκοπή ποσό που αντιστοιχεί στον μέσο όρο των ασφαλιστρών σε επίπεδο καντονιών), και δαπάνες διατροφής δυνάμει του οικογενειακού δικαίου.

Οι αναγνωρισμένες δαπάνες για τον υπολογισμό των συμπληρωματικών επιδομάτων περιλαμβάνουν ένα ποσό που καλύπτει τις βασικές ανάγκες, το οποίο ποικίλει ανάλογα με τη σύνθεση της οικογένειας, ως εξής (στοιχεία σε τιμές 2011):

- 19.050 CHF (15.529 ευρώ) ετησίως, για τους άγαμους ·
- 28.575 CHF (23.294 ευρώ) ετησίως, για ζευγάρια και δηλωμένους συντρόφους ·
- 9.945 CHF (8.107 ευρώ) ετησίως, για καθένα από τα πρώτα δύο παιδιά ·
- 6.630 CHF (5.405 ευρώ) ετησίως, για καθένα από το τρίτο και το τέταρτο παιδί ·

- 3.315 CHF (2.702 ευρώ) ετησίως, για καθένα από το πέμπτο παιδί και μετά.

Το ετήσιο ποσό των συμπληρωματικών παροχών υπολογίζεται ως ποσό της διαφοράς μεταξύ των δαπανών και του εισοδήματος. Οι παροχές αυτές καταβάλλονται για όσο διάστημα πληρούνται οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας.

Σύμφωνα με τους κανόνες της CSIAS για την κοινωνική πρόνοια σε επίπεδο καντονιών, η κάλυψη των βασικών αναγκών περιλαμβάνει ένα κατ' αποκοπή ποσό για τα έξοδα συντήρησης, τα έξοδα στέγασης και τα βασικά ιατρικά έξοδα.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων;

Τα ταμεία αποζημιώσεων σε επίπεδο καντονιών αποφασίζουν σχετικά με τη χορήγηση των συμπληρωματικών παροχών και επαναξιολογούν κατά περιόδους την οικονομική κατάσταση των αιτούντων (συγκεκριμένα, το πραγματικό τους εισόδημα σε σχέση με τις αναγνωρισμένες δαπάνες), τουλάχιστον κάθε τέσσερα χρόνια.

Οι συμπληρωματικές παροχές που λαμβάνονται από άτομα που δεν τις δικαιούνται (σε περιπτώσεις απάτης ή αθέτησης της υποχρέωσης ενημέρωσης) πρέπει να επιστρέφονται από τον δικαιούχο, από τον νόμιμο εκπρόσωπό του ή από τους κληρονόμους του. Η υποχρέωση επιστροφής δεν ισχύει όταν ο ενδιαφερόμενος έχει ενεργήσει χωρίς δόλο και σε περίπτωση που αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθει σε δεινή κατάσταση.

Το δικαίωμά σας σε επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Ο συντονισμός των κανόνων της ΕΕ αφορά μόνο την κοινωνική ασφάλεια και όχι τα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη

Πότε δικαιούστε μακροχρόνια περίθαλψη;

Στην Ελβετία δεν προβλέπεται ειδικό καθεστώς μακροχρόνιας περίθαλψης. Οι παροχές αυτές χορηγούνται από διάφορους κλάδους της κοινωνικής ασφάλισης.

Υγειονομική περίθαλψη παρέχεται στο πλαίσιο της υποχρεωτικής ασφάλισης υγείας, της ασφάλισης ατυχημάτων και της ασφάλισης αναπηρίας (ιατρικά μέτρα της ασφάλισης αναπηρίας).

Επιπλέον, το επίδομα ανικανότητας μπορεί να παρέχεται στο πλαίσιο του βασικού καθεστώτος (ασφάλιση γήρατος και επιζώντων (AHV-AVS), ασφάλιση αναπηρίας (IV-AI)), καθώς και στο πλαίσιο της ασφάλισης ατυχημάτων. Ως δικαιούχοι αναγνωρίζονται όσοι, λόγω προβλημάτων υγείας, έχουν μόνιμη ανάγκη βοήθειας από τρίτους ή προσωπικής επίβλεψης προκειμένου να εκτελούν τις βασικές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (δηλαδή, προκειμένου να σηκώνονται, να κάθονται, να τρώνε, να ντύνονται και να γδύνονται, να πλένονται, να πηγαίνουν στην τουαλέτα, να μετακινούνται).

Διακρίνονται τρεις βαθμοί ανικανότητας:

- **σοβαρή ανικανότητα:** ο ασφαλισμένος χρειάζεται τακτική και ουσιαστική βοήθεια κατά την εκτέλεση όλων των βασικών δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής υπό μορφή μόνιμης φροντίδας ή προσωπικής επίβλεψης.
- **μέτρια ανικανότητα:** ο ασφαλισμένος χρειάζεται τακτική και ουσιαστική βοήθεια κατά την εκτέλεση των περισσότερων βασικών δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής ή χρειάζεται τακτική και ουσιαστική βοήθεια κατά την εκτέλεση τουλάχιστον δύο εκ των βασικών δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής ενώ χρειάζεται επίσης μόνιμη προσωπική επίβλεψη.
- **ελαφρά ανικανότητα:** ο ασφαλισμένος χρειάζεται τακτική και ουσιαστική βοήθεια κατά την εκτέλεση τουλάχιστον δύο εκ των βασικών δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής ή χρειάζεται μόνιμη προσωπική επίβλεψη ή χρειάζεται σε μόνιμη βάση ιδιαίτερα απαιτητική φροντίδα λόγω της αναπηρίας του ή, λόγω σοβαρής βλάβης αισθητηριακών οργάνων του ή σοβαρής σωματικής αναπηρίας, ο ασφαλισμένος μπορεί να ανταποκριθεί σε κοινωνικές επαφές με τον κοινωνικό περίγυρο του μόνο με τη βοήθεια σημαντικών και τακτικών υπηρεσιών.

Το **καθεστώς συμπληρωματικών παροχών** προβλέπει επιστροφές ειδικών δαπανών, μέσω παροχών (με έλεγχο εισοδηματικών πόρων) για ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρία και επιζώντες (όπως περιγράφονται στο **Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι**).

Τι καλύπτεται;

Παροχές σε είδος

Περίθαλψη του ασθενούς κατ' οίκον, εκτός ή εντός νοσοκομείου παρέχεται στο πλαίσιο της ασφάλισης υγείας (όπως περιγράφεται στο **Κεφάλαιο II**), καθώς και στο πλαίσιο της ασφάλισης αναπηρίας και ατυχημάτων (όπως περιγράφεται στο **Κεφάλαιο V** και στο **Κεφάλαιο VIII**).

Παροχές σε χρήμα

Το ύψος του επιδόματος ανικανότητας εξαρτάται από τον βαθμό ανικανότητας. Το μηνιαίο ποσό που προβλέπεται από την ασφάλιση αναπηρίας για το 2011 είναι:

- 464 CHF (378 ευρώ) για ελαφρά ανικανότητα ·
- 1.160 CHF (946 ευρώ) για μέτρια ανικανότητα ·
- 1.856 CHF (1.513 ευρώ) για σοβαρή ανικανότητα.

Τα ποσά αυτά καταβάλλονται κατά το ήμισυ εάν ο δικαιούχος λαμβάνει περίθαλψη σε ίδρυμα πρόνοιας.

Οι ανήλικοι που χρειάζονται εντατική φροντίδα και δεν φιλοξενούνται σε ίδρυμα πρόνοιας δικαιούνται συμπλήρωμα στο επίδομα ανικανότητας που λαμβάνουν. Το ύψος του επιδόματος αυτού εξαρτάται από τον βαθμό της απαιτούμενης φροντίδας.

Στο πλαίσιο της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων, το μηνιαίο επίδομα ανικανότητας ανέρχεται στα 232 CHF (189 ευρώ) (για ελαφρά ανικανότητα), στα 580 CHF (473 ευρώ) (για μέτρια ανικανότητα) ή στα 928 CHF (757 ευρώ) (για σοβαρή ανικανότητα).

Στο πλαίσιο της ασφάλισης ατυχημάτων το μηνιαίο επίδομα ανικανότητας ανέρχεται σε (τιμές 2011):

- 692 CHF (564 ευρώ) για ελαφρά ανικανότητα ·
- 1.384 CHF (1.128 ευρώ) για μέτρια ανικανότητα ·
- 2.076 CHF (1.692 ευρώ) για σοβαρή ανικανότητα.

Η επιστροφή ειδικών δαπανών για βοήθεια, φροντίδα και υποστήριξη στο πλαίσιο των συμπληρωματικών παροχών υπό τον πρώτο πυλώνα είναι εφικτή μέχρι ορισμένου ποσού. Οι δαπάνες που μπορούν να επιστρέφονται καθορίζονται από τα καντόνια.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη;

Η ανάγκη υγειονομικής περίθαλψης αξιολογείται από τον αρμόδιο γιατρό. Η ανικανότητα προσδιορίζεται από τα γραφεία IV-AI (για την ασφάλιση γήρατος και επιζώντων και την ασφάλιση αναπηρίας), και από τους φορείς ασφάλισης ατυχημάτων (για την ασφάλιση ατυχημάτων).

Η ανικανότητα επαναξιολογείται τακτικά.

Το δικαίωμά σας σε μακροχρόνια περίθαλψη όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης υπάγονται επίσης στους κανόνες της ΕΕ για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης, όπως οι παροχές ασθενείας. Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε χρήμα καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα.*

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε είδος χορηγούνται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα ωσάν να ήσαστε ασφαλισμένος στη χώρα αυτή.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Παράρτημα I: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιωμάτων και τις επιμέρους παροχές κοινωνικής ασφάλισης στην Ελβετία μπορείτε να λάβετε από τους δημόσιους φορείς που διαχειρίζονται το σύστημα κοινωνικής προστασίας.

Για ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν περισσότερες από μία χώρες της ΕΕ, μπορείτε να αναζητήσετε τον φορέα με τον οποίο επιθυμείτε να επικοινωνήσετε στον κατάλογο φορέων που διατηρεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διατίθεται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>.

Για ζητήματα που αφορούν παροχές ασφάλισης σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη πρέπει να απευθύνεστε στους ακόλουθους φορείς:

Ομοσπονδιακό Γραφείο Δημόσιας Υγείας

Bundesamt für Gesundheit
Office Fédéral de la Santé Publique
3003 Bern
Τηλ.: +41 (0)31 322 21 11
Φαξ: +41 (0)31 322 95 07
www.bag.admin.ch

Κρατική Γραμματεία Οικονομικών

Staatssekretariat für Wirtschaft
Secrétariat d'État à l'Économie
Effingerstrasse 31
3003 Bern
Τηλ.: +41 (0)31 322 56 56
Φαξ: +41 (0)31 322 27 49
www.seco.admin.ch

Ομοσπονδιακό Γραφείο Κοινωνικής Ασφάλισης

Bundesamt für Sozialversicherungen
Office Fédéral des Assurances Sociales
Effingerstrasse 20
3003 Bern
Τηλ.: +41 (0)31 322 90 11
Φαξ: +41 (0)31 322 78 80
www.bsv.admin.ch

Φορείς διασύνδεσης

1. Ασθενείας και μητρότητας

Κοινός φορέας δυνάμει του ομοσπονδιακού νόμου περί ασφάλισης υγείας

Gemeinsame Einrichtung KVG

Institution commune LAMal (Κοινός φορέας LAMal)
Gibelinstrasse 25
4503 Solothurn
Τηλ.: +41 (0)32 625 30 30
Φαξ: +41 (0)32 625 30 90
E-Mail: info@kvg.org
www.kvg.org

2. Γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας

- 1ος πυλώνας

Ελβετικό ταμείο αποζημιώσεων

Die Schweizerische Ausgleichskasse

Caisse suisse de compensation (ελβετικό ταμείο επιδομάτων)

Avenue Edmond-Vaucher 18

Case postale 3100

1211 Genève 2

Τηλ.: +41 (0)22 795 91 11

Φαξ: +41 (0)22 795 97 05

www.zas.admin.ch

- 2ος πυλώνας

Ταμείο εγγυήσεων επαγγελματικής πρόνοιας

Sicherheitsfonds BVG

Fonds de garantie LPP (ταμείο εγγύησης LPP)

Eigerplatz 2

Case postale 1023

3000 Berne 14

Τηλ.: +41 (0)31 380 79 71

Φαξ: +41 (0)31 380 79 76

E-Mail: info@sfbvg.ch

www.sfbvg.ch

3. Ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών

Ελβετικό Εθνικό Ταμείο Ασφάλισης Ατυχημάτων

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt

Caisse nationale suisse d'assurance en cas d'accidents

Fluhmattstrasse 1

6002 Lucerne

Τηλ.: +41 (0)41 419 51 11

Φαξ: +41 (0)41 419 58 28

www.suva.ch

4. Οικογενειακά επιδόματα

Ομοσπονδιακό Γραφείο Κοινωνικής Ασφάλισης

Bundesamt für Sozialversicherungen

Office Fédéral des Assurances Sociales

Effingerstrasse 20

3003 Bern

Τηλ.: +41 (0)31 322 90 11

Φαξ: +41 (0)31 322 78 80

www.bsv.admin.ch

5. Ασφάλιση ανεργίας

Κρατική Γραμματεία Οικονομικών

Staatssekretariat für Wirtschaft

Secrétariat d'État à l'Économie

Effingerstrasse 31

3003 Bern

Τηλ.: +41 (0)31 322 56 56

Φαξ: +41 (0)31 322 27 49

www.seco.admin.ch

Παράρτημα II: Ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές

Ορισμένες παροχές κοινωνικής ασφάλισης, οι λεγόμενες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα¹, παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου. Οι παροχές αυτές σε χρήμα δεν μπορούν επομένως να «εξαχθούν» σε περίπτωση εγκατάστασής σας σε άλλη χώρα της Ευρώπης, ακόμη και αν εξακολουθείτε να είστε ασφαλισμένος στην Ελβετία. Οι ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές για την Ελβετία είναι οι ακόλουθες:

- Συμπληρωματικές παροχές (ομοσπονδιακός Νόμος περί συμπληρωματικών παροχών, της 19ης Μαρτίου 1965) και παρόμοιες παροχές που προβλέπονται από τη νομοθεσία των καντονιών.
- Συντάξεις προς αναξιοπαθόντες στο πλαίσιο της ασφάλισης αναπηρίας (άρθρο 28 υποπαράγραφος 1α του ομοσπονδιακού Νόμου περί ασφάλισης αναπηρίας, της 19ης Ιουνίου 1959, όπως τροποποιήθηκε στις 7 Οκτωβρίου 1994).
- Μη ανταποδοτικές μεικτές παροχές σε περίπτωση ανεργίας, όπως προβλέπονται από τη νομοθεσία των καντονιών.
- Επίδομα ανικανότητας (ομοσπονδιακός Νόμος της 19 Ιουνίου 1959 περί ασφάλισης αναπηρίας (LAI) και ομοσπονδιακός Νόμος της 20ής Δεκεμβρίου 1946 περί συντάξεων γήρατος και επιζώντων (LAVS), όπως τροποποιήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 1999).

¹ Βλ. παράρτημα X του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 988/2009. Για την Ελβετία: βλ. παράρτημα IIα του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71.